

REDACTIA

Arad, Deak Ferencz-utca nr. 20.

ABONAMENTUL

Pentru Austro Ungaria:
pe un an . . . 20 cor.
pe 1/2 an . . . 10 "
pe 1/4 an . . . 5 "
pe o lună . . . 2 "
N-rii de Duminecă pe an
4 coroane.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.
Manuscripte nu se înaloză.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deak Ferencz-utca nr. 20

INSERTIUNILE:

de un șir garmond: prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 b. de fiecare publicațiune

Atât abonamentele, cât și insertiunile sunt a se plăti înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitatul 502

Scrisori nefrancate nu se primesc

TRIBUNA POPORULUI

Sumar:

In fața proiectelor militare.
La Congregație.
Cărare spre lumină de H. Ch.
Mișcarea socialistă de Profi.
Nocturnă, schiță de S. Secula.
Cântec de primăvară de G. Coșbuc.
Treii scriitori slavi de V. Goldiș.
Zina invierii de I. I. S.
In Joia Patimilor de S. B.
Planul de acțiune pentru societatea de teatru.
La Vatra rece de Al. Vlahuță.
Monumentul de St. O. Iosif.
Cântec de Z. Bărsan.
La sf. Mormânt.
Mortea lui Iisus Christos.
Premiile după Ed. Harancourt
Momente mari de I. Costa.
Christos a inviat de Al. Muntean.
Prințese Filigrane de I. Scoopul.
M. Eminescu despre noi.
Fovestea unui Petrar de Multatuli.
La polul nord de I. C. Săvescu.
Barbații nostri de Marcel Prevost.
Gazda norocului de P. Ispirescu.
Indreptat de Ghio-cel.
Despre viață.
Zina Morții Măntuitorului. Etc.

IN FAȚA PROIECTELOR MILITARE.

Din psihologia poporului nostru luminează două raze: sentimentul dinastic și respectul legilor.

In timp de pace și în timp de război de o potrivă, el face garda de onoare și garda de luptă a Domnitorilor țării, făcându-și datoria și peste hotarele țării.

Pusă față în față drama din Belgrad cea a cu pecetii împărătești provăzătorului Horia; tragedia eroului din Munții apuseni; suferințele temnițelor din Seghedin și Vaș, cu razele grației lui Șaguna, ar da concluzia, că în acest popor sentimentul recunoștinței e atât de puternic încât pentru o rază a grației uită neagra nerecunoștință și temnițele și furcile, — ori, că e un popor laș, care numai de slugă e și suferiștie, conștiință de sine însă nu are.

Adevărat, că Românul atâta martirisat uită și supliciile martiriului în fața bînelui ce i-se face, fie acela cât de mic, numai un bine să fie. Pentru cel ranit un petec de balsam și toate le uită. Dar nu în domeniul afecțiunilor rezidă sentimentul dinastic al poporului românesc.

Nici lașitatea și slugărnicia nu poate fi sediul sentimentului dinastic.

Uite colo pe Corvini, cum cu vinșosii lor Români sdrobesc puvoii turcesc pornit spre robirea acestei țări! Uite pe moșii lui Iancu, cum cu tunuri de cireș luptă contra tunurilor de bronz și cu coasa contra puștii umplute cu plumbi ucizatori! Uite cum regiment românesc are decorația în întreaga armată, pentru statornica împlinire a jurământului de fidelitate. Uite pe marele strateg archiduce Albrecht în fruntea Regimentului 50 eșit de sub turnul lui Horia din Belgrad, cum la Custozza sdrobeste pe frații săi de un sânge pentru Imperator! Cetiți condicile împărătești despre aptitudinile militare ale soldatului român, — cel mai resistant element în armată; și nu uități de ordinațiunea actuală de mobilizare spre Balcani: corpul al 7-lea și al 12-lea de armată, din Sibiu și Timișoara, — adică feciorii din întreg Ardealul, Bănatul și părțile ungurene locuite de români, au să intre prima-

oară în furnicarul din Balcani, să se bată cu cele mai cumplite și sângeroase popoare de pe fața pământului, ca să facă cu trupurile lor punte celor ce vor avea să vină apoi după ei între sunetele muziceii și să ia lauri victoriei, cum o făcură muscalii la Plevna cu frații nostri de dincolo. Și sigur nu de lași îi duc pe ai nostri să facă cale celorlalți trupe, în Balcani.

Este laș acel suflet de popor, care astfel se presintă în istoria războaielor?

Și dacă din sufletul poporului nostru scoasem numai două momente, anume, când — judece ori cum adversarii nostri — sentimentului de libertate din Franca a fost pemers aici la noi de evoluția sentimentului de libertate a poporului românesc sub conducerea lui Horia; s'au evoluția generală de pe continent din 1848, de evoluția sentimentului de desrobire a lui Tudor Vladimirescu de dincolo. Și în 1848 poporul românesc după ale sale credințe încă și-a luat partea luptei pentru libertate.

Este slugarnic, lipsit de sentimentul libertății și conștiința de sine un popor, care spontan din propriul impuls, și din proprie inițiativă, a stat major diplomatic și militar intră în foc pentru libertatea sa?

In sufletul acestui popor clocotește vitejia și derul de libertate; respectul legilor și cultul dinastic însă l-au reținut dela porniri și acțiuni anarchice resvrăitoare. A suferit ca un martir, și-a iubit limba cu sfântă iubire și a luptat ca un erou pentru libertatea patriei și mărirea tronului. Aceasta este istoria politică a poporului românesc din regatul ungar.

Fără indoială, că acest popor nu a învățat în școală, dela dascăli iscușiți și din cărți mohorite, aceste virtuți cetățenești, ci îi sunt habituale, adică intrinsece, le are în sufletul său ca și o proprietate a acelui suflet.

O proprietate moștenită este aceasta dela mama Romă, de unde superbelegiuni ale divului Traian aduseră în sufletul lor viteaz respectul legii și cultul dinastic. Numai aceasta moștenire esplică psihologia respectului legii și a cultului dinastic, ce se întinde ca un fir roșu peste întreaga istoria poporului românesc din regatul ungar și sunt și astăzi dogmele fundamentale ale politicii românești. Va să zică suntem dinastici, din fire ear nu dîm speculă politică.

Cu acest suflet s'a legat poporul românesc de dinastia Habsburgică, pe care a întronat-o în sufletul său, ca pe stăpân dela care izvorește tot binele pentru sine.

Binele însă l-au luat alții dinaintea noastră ear nouă ni-a prisosit reul și greul vieții. Dar pentru aceasta tot nu ne-am sfășiat cu noi înșine, nu ne-am denegat firea, tot dela ordinea legală și dela paznicul ei, dela Domnitor am așteptat îndreptarea lucrurilor spre binele nostru.

Dar binele tot nu vine, căci bălauri ne stau în cale, de nu-l lasă să

ajungă la noi. Și noi tot la suspine rămânem, plângem și plătăm.

Acum ni-se cer noue jertfe: Să se sporească armata. Asta înseamnă a da cu câte-va zeci de mii de feciori mai mulți recruți la an și să urce bugetul cu câteva milioane. Greul să înțelege pe popor cade, căci el dă soldații și el dă darea. Și un murmur se aude de-alungul României, că pentru-ce?

Kossuthiștii iau poziție contra acestor proiecte de legi militare, căci dănsii zic, țara e a Ungurilor în urmare nu dau soldați și dare militară, decât pentru o armată națională maghiară, în care comanda și limba și duhul să fie maghiar, — pentru armată împărătească nu dau nici recruți nici dare militară.

Va să zică kossuthiștii sunt contra proiectelor de legi militare ce acum se cer dela dietă să le voteze numai pentru aceea, fiindcă se cer pentru armata împărătească, dar altfel pentru armata maghiară națională ar da bucuroși și recruți mai mulți și dare mai multă. Punctul lor de mănecare la refuzarea legilor nu este dar mic, ci mare. Nu că nu mai pot să se sporească armata împărătească.

In sfârșit asta-i politica lor antidinastică, pentru care își au motivele lor naționale. In 1848 încă acest spirit național a detronat dinastia pe care am mântuit-o noi cu Paskievitz de honvezimea lui Kossuth.

Dar noi nu putem intra în apele acei politici. Nu însă pentru frică, că rămânând singuri cu Ungurii ne-ar merge mai rău, ci din contră, în cea armată națională maghiară, tot noi am fi în locul prim și cu numărul și cu virtutea, căci la greumintele serviciului militar fie acela național, tot nu s'ar inbulzi frații maghiari, precum nu se îmbulzesc acuma, și apoi am fi mai om la om să ne știm unul de păsul altuia și și de găvalie; ci nu intrăm în acele ape din punct de vedere mai înalt patriotic, și anume, că altă greutate are în concertul european un colos de imperiu austro-ungar și alta un mititel regat maghiar, luate și ca aliate ale României.

Această actuală politică românească împreună cu tradițiile despre suprema autoritate în stat, ne ține grupăți în jurul sceptrului Habsburgilor pe lângă toate ispitele la câte ni-s'a pus strămoșeasca credință prin aruncarea noastră în gura leilor.

Dar nouă dare de sânge, nouă dare de bani nu mai dăm, căci nici nu avem de unde, nici nu ne putem înrătăi însufleși să ne aruncăm copiii în brațele ororilor din casarme și a glonțurilor din Orient și să ne deșertăm ultimul gologan în țevile de bronz ale tunurilor ucigătoare de oameni.

Și pentru ce anume nu?

1. Pentru foamea dintre români, despre care s'a și făcut vorbă în dieta țării. Acolo s'a vorbit nu numai despre foamea din Bihor și Hălmașiu, dar foamea e pretutindenea între Români. Lăcomia statului și a

marilor proprietari au tălmăcit rău pentru popor legea urbarială și așa bieții Români rămăseră fără păduri și fără pășuni ca vai de ei, pradă gornicilor. Ear pământul arător s'ec, ce aduce nici pe dări nu se ajunge, căci dările așa cum sunt ele acum ar fi grele și pentru pământul Canaanului.

Șovinismul a trimis apoi agenți unguri socialisti între Români, ca să propage socialismul în sinul elementului de ordine din țară și eată foaia guvernamentală „Aradi Közlöny” sub titlul „socialisti patriotici” pune față în față pe nenea Todor Murgu din Berechiu cu dl M. Veliciu și laudând pe badea Todor că dă mâna cu socialistul Ungur Mezöfi Vilmos, zice: „doar e și mai puțină primejdie că se fac Români socialisti, decât când sunt înveninați de ura națională.

Unul sistem de guvernare, care mai înainte aduce foamea peste popor și apoi îl năpădește cu agenți socialisti ca să-l și demoralizeze politicește, nu-l votăm mai multe cătane și mai multă dare.

2. Avem legea de naționalitate, dar această lege sancționată de Majestatea Sa nime nu o respectează; ba se și socotește de crimă să te și provoci la ea. După acea lege ar avea bietul român dreptul să-și cerce legea în limba sa și în casa comunală și la comitat și la tribunal. Ei bine, ian probează a umbla pe acolo cu scrisoare românească, să vezi ce dreptate și-se face.

Și legea aceasta ne-ar asigura cultivarea noastră în limba strămoșească prin catedra de limbă romească pe la toate școlile ținuturilor locuite de Români. Și astăzi am ajuns de nici religia nu ne este permis să o învățăm în limba noastră în școlile statului.

Acelui sistem de guvernare care nu respectează nici legile positive ale țării, nu-l dăm nici cu o cătană, nici cu un gologan mai mult.

3. Avem un budget adică preliminar al țării, făcut din dările cari ne-au dus la sapă de lemn, la foamea, cum e în Bihor și Hălmașiu. Din acele dări se ridică palaturii ca din povești, cum e palatul dietei ce singur a costat vre-o 40 milioane coroane și casarme ca fortărețele și școli mari și mici și teatre, și în toate aceste adunat-au scumpeturi de lux, ear în mijlocul aceluși lux pus-au domni înțotonați de toate limbile numai de limba românească nu; ear pe a noastre amărite și pârlete școli colibuțe și culturale cu dascălași lor mai mult flămânzi decât sătuli, umblă să le închidă, ca nici urmă de cultură românească să nu rămână.

Acelui sistem de guvernare, pentru care nu există popor românesc ci numai banul dajdiu românesc, nu-l votăm nici cu un picior de cătană românesc mai mult.

4. S'a decretat uniunea Ardealului cu Ungaria, și pe memorandiștii i-au aruncat în temniță pentru-că au cerut autonomia adecă de sine stătoria Ardealului și totuși avem două feluri de legi electorale. Ardealul, ca să nu poată avea săracimea de Român drept de

vot, are lege separată, care cere mai multă dare pentru dreptul de a vota decât ungureanului. Și apoi ce nu mai poate dijmui legea, dijmuieste presiunea dirigătorilor și banul.

Unul sistem de guvernare, care guvernează cu două feluri de legi și ne face imposibil de a intra în dieta țării, ce aduce fără noi legi pentru noi, nu-i votăm nici un deget de cătană mai mult.

5. Politica guvernului este să statifice biserica. Ei bine, unul sistem de guvernare, care vrea să ne împăgânească din creștinii ce suntem, nu-i votăm nici o unghie de soldat mai mult.

Schimbe Majestatea Sa acest sistem de guvernare, desrobească-ne, de sub robia șovinismului, pretindă executarea cinstită a legilor sancționate de Majestatea Sa și nu lase ca prin tâlcuri reușitoare ale legii poporului românesc să ajungă la foamete, pună-ne în rindul celorlalte popore nu numai în privința sarcinilor ci și a drepturilor, apere-ne sfânta maică biserica de Antichristi, și da, astfel earăși întăriți cu duhul și cu puterea bunurilor pământești stăm gata pe moarte și vieață pentru Tron și Patrie — știți cum odinioară eram când chemați eram la armă.

Altfel unde-i foamete nu sunt copii și unde nu sunt drepturi nu răsare nici floarea însuflețirii, ci veștejește și sentimentul datorinței.

Dar ar fi o soluțiune și mai sublimă anume, când frații maghiari, cari ved cum soartea ne-a cusut într'un cojoc și interesele interne și cele externe, s'ar lăpăda de chimere și s'ar uni cu noi în gândul, că aceasta țară este mama noastră comună, care are lipsă de brațele noastre muncitoare în timp de pace și de buzduganul nostru în timp de război, căci

Unde-i unul nu-i putere
La nevoi și la durere,
Unde-s doi puterea crește
Și dușmanul nu sporește.

Inșă frați nu numai la muncă și la buzdugan, ci și la rodul muncii și la foloasele izbânzii!

Așa împreună am încape noi foarte bine în complexul Austro-Ungar și am secera multe roade ale muncii cinstite și multe foloase ale izbânzilor strălucite.

Aceasta ar înveseli și pe monarhul dornic de pace între popoarele sale istorice ear intriganții politici și parasiti venetici, cari sunt vampirii nostri comuni, crape în seul lor în lipsa sângelui nostru absorbit în munca cinstită pentru înflorirea familiilor noastre etnice, pentru patrie și Tron.

Vreți?!

Noul episcop al Aradului, Magnificența Sa Dl Ioan I. Papp a plecat Mercuri la Viena, pentru a fi primit de Majestatea Sa în audiență la 17 l. c. ziua a 2-a a Sfintelor Paști va fi sfințit Magnificența Sa de Episcop, după ritualul obicinuit, în Sibiu.

La congregație!

Mercuri, săptămâna luminată, sunt convocați membri congregației comitatense în adunarea generală de primăvară.

Lupta frumoasă și înălțătoare ce am dus până acuma în congregația comitatului Arad, a fost numai începutul luptei mari, pentru drepturile poporului nostru și pentru validitatea voinței sale.

Facem apel la toți membri români ai congregației, să nu lipsească nici unul dela această adunare generală, căci

numai prezentându-ne cu toții, vom putea duce la izbândă steagul ce am ridicat.

Comitetul central al clubului comitatens român a lansat următoarea invitație, către membri congregației:

P. T. Domnule!

Vi se aduce la cunoștință, că congregația comitatensă este convocată pe 22 Aprilie 1903 calendarul nou, dimineața la 9 ore în Arad, pe când vor fi puse la ordinea zilei chestiuni de o capitală importanță pentru noi Români.

De aceea Vă invităm și rugăm de pe acum, ca la numita congregație nesmintit să participați în persoană, și să îndemnați și pe alți membri români să participe.

Inpreșeara congregației vom ținea ca de obicei consultare asupra obiectelor din seria ședinței.

Arad, 6 Aprilie 1903 calendar nou.

M. Velicu, Tr. Vațianu,
președinte, notar.

Români! Aduceți și merinde cu voi, ca să puteți sta și mai multe zile, de va cere trebuința.

Cărare spre lăuminiș.

Peste câte-va ceasuri troparele Invierii vor răsuna în toate bisericile române. Incepe un șir de zile de mare praznic, zile de liniște sufletească și de bucurie. Obiceiuri păstrate din bătrâni își redeschid farmecele. Popor și cărturari, tineri și bătrâni au timp de reconciliare, de-a sta la sfat cu conștiința, de-a privi în trecut și a croi vișuri de viitor.

La zile de aceste, când atmosfera e mai calmă, când pacea propagată de pe amvon își potolește griji și furtună, ideile sunt mai clare și hotărârile sunt mai ușoare.

Va fi deci bine, ca să stăm și noi la sfat cu noi înși-ne, întrebându-ne de trecut și chibzuind asupra unor căi de înaintare spre un viitor mai bun.

Cine poate tăgădui greșelile multe ce s'au făcut în trecutul politicii noastre? Și cine nu simte trebuința de-a încunajura asemenea greșeli în viitor?

Greșelile politice sunt inevitabile, mai ales la un popor cu puțină școală politică, cum este al nostru. Și noi n'avem școală politică între dește de centrul politicii din Monarhia noastră, prea am rupt ori-ce legătură și cu Pesta și cu Viena, de când am decretat abținerea noastră față de corpurile legiuitoare.

Politica nu este o știință pe care ai putea s'o înveți numai din carte și să debitezi pe urmă teoriile, care de care mai fanteziste, fără o bucată de pământ real ca bază de operație. Nici din zărele noastre nu poți să cunoști adevăratul meșteșug de-a trata pe adversarul tău politic, de-a cunoaște slăbiciunile sau tăria lui. Toată tactica noastră de expectativă este de-a drep-tul o pedecă în calea formării oame-nilor nostri politici și cu cât vom per-sista mai mult într'insa, cu atât întir-ziem crearea unei școli politice, care să ne dea parlamentari pricepuți și apărători temeinici ai cauzelor noastre naționale.

Avem atâția bărbați harnici, cari, de când s'a mai desființat și partidul nostru național, în cele politice sunt reduși la câte-va manifestații platonice de pe la Congregații. Toată energia lor o cheltuesc în afacerile lor parti-culare și cu cea mai cinstită bună-voință a lor, nu pot să facă mai mult pentru poporul românesc. Orizontul lor se strâmtează tot mai mult, cercul lor de activitate e îngust, nimeni nu-i

ține în curent cu cel-ce se făuresc în culisele politice din capitală și nimeni nu apelează la dinșii, ca să intre în focul luptei politice directe.

Starea aceasta de lucruri mai presintă încă un inconvenient. E desorientarea în privința valorii singuraticilor nostri cărturari. Astăzi ne e foarte greu să cunoaștem valoarea individuală a diferiților nostri fruntași. An de an se ridică tineri cu multă carte și nimeni nu-i poate aprecia după o activitate publică a lor, de oare-ce nu li-se dă ocazia de-a se manifesta.

Abia băncile și câte-va instituțiuni culturale și economice atrag o parte a acestor elemente. Atâta însă nu e suficient pentru o pătură cultă destul de încheagată cum este a noastră. Necesitatea vieții politice e absolut simțită, a politicii active, care să se ra-zime pe toate forțele de care dispunem, care să deschidă teren nou și larg de mișcare și de muncă.

Căci nu numai organizarea noastră suferă din pricina acestei neactivități politice, nu numai că ne destrămăm tot mai mult și ne depărtăm pe zi ce merge de popor, ea se resimte în toate mișcările mari și mici ale organismului nostru național.

Biserica trebuie apărată de un partid politic al poporului nostru; instituțiile noastre culturale earăși au trebuință de scutul cător-va energici reprezentanți ai poporului; promovarea tuturilor cauzelor generale și până și apărarea libertății individuale depind de parlamentul țării. Așa că singura cărare spre lăuminiș este cărarea ce duce spre parlament.

Este aceasta o constatare pe care am făcut-o adese-ori și care câștigă tot mai mult în opinia publică. Am dori ca să prindă rădăcină definitivă, pentru-a să putem trece grabnic la fapte și să ne organizăm de cu timp, în mod bărbătesc și cu prospecte de izbândă, în vederea evenimentelor ce se desfășoară. (Il. Ch.)

Adrese de aderență.

Prea Cuviosiei Sale
Vasilie Mangra,
vicar episcopesc
în Oradea-mare.

Preotimea gr.-ort. română a tractului Belu întrunită în colegiu electoral, salută cordial pe Magnificența Sa Dl vicar Vasilie Mangra. Ne alipim de Magnificența Sa, ca de unul, care a lucrat, lucra și va lucra pentru interesele bisericești și a națiunii. Respingem cu cea mai mare indignare vestea malițioasă răspândită de vrășmași neimpăcați ai Magnificenței Sale și publicată în unele foaie că preotii din Bihor ar fi trimis deputați la Escelența Sa Dl Mitropolit Ioan Mețianu ca să-L amoveze din scaunul vicarial de Oradea-mare.

Respingem cu indignare toate calomniile îndreptate în contra Vicarului iubit. Alexandru Papp, Gavril Besianu, Iosif Moga, Teodor Vidu, Iosif Pinția, Nicolae Popescu, Ioan Cosma, Vasilie Leucuța, Iosif Pinția junior, Dimitrie Popa, George Molnar, preoți.

Subscrișiți ca bărbați de încredere ai singuratecelor comune electorale din tractul protopresbiteratului Vașcou, întruniți azi în 27 Martie v. 1903 în Vașcou, vin cu supunere filască și profund respect și pe aceasta cale a Vă exprima mulțumita sinceră pentru ostenele prestate în interesul cauzelor noastre bisericești și școlare.

Ear cele lăite în public, atât în scris, cât și prin graiu viu de unii birfitori cu intențiunea rea de a Vă ataca puritanul caracter și a Vă pata trecutul, le dec-laram de niște „birfele“, iar pe autorii lor de birfitori și Heroștrași ai cauzelor noastre bisericești și școlare.

Primiți Vă rugăm Magnifice Dle, ne-clătită noastră iubire și aderență.

Andrei Murg, Ioan Coste, Aron Popovic, Zaharie Mlende, Nicolae Horge, Ilie Pulle, Gavril Mercea, Vasilie Teaha, Lepedat Benchiș, Mitru Hârciu, Cioara

Filip, Ioan Coșiu, Ioan Stefan, Teodor Bogosel, Nicolae Padurean, Miron Anton, Nicolae Kengle, Petru Mihuția, Nicolae Cristea, Rengle Teodor, Miron Goldis, Gavra Nicolae, Simion Ciuta, Fonton, Laza Mitru, Popa Ignat, Macsin Non, Martenie Coroiu, Ioan Popa, Nicolae Todan, Mihailovici Martin, Nicolae Bogdan.

Mișcarea socialistă.

Budapesta, 15/IV 1903.
Domnule Redactor!

De present tocmai decurge congresul partidului muncitorilor social-democratici internaționali din Ungaria. Așa cred, că va fi fără interes, dacă voi spun unele altele — din punct de vedere românesc — despre acest congres.

Am cetit mai demult, că social-democrații își caută și între Români partizani și că se vor îngrigi, ca în congresurile se va ține în Budapesta poporul român încă să fie reprezentat. Am început a mă interesa de lucrul acesta și îndosebit mă-am dat silința a scruta — încât era posibil — oare ce-i îndeamnă pe acești bieți sateni, ca să ieie parte la congres și să promoveze interesele socialistilor.

S'au prezentat adică la congres vreo 25 „exmiși“ români, conduși de ceva locuitor în Arad și de unul cu numele Voichescu din Timișoara. „Exmiși“ acești veniți în mare parte de prin sate, au idee au de social-democratism cât ar găina de a-b-c. Am multă bănuială, că partidul social-democrat i-a folosit pe oamenii aceia de agenți și că pe spesie partidului au fost aduși în Budapesta.

Luând parte la congres, am urmasit cu atenție dispoziția și rolul ce-l vor avea „exmiși“ români în aceasta adunătură.

I-se rupe omului sufletul, veșed căm strănuț îl duc pe bieții sateni Români ca pe niște vite, ca pe niște pari.

Mereu i-am tot oprit pe „exmiși“ întreținându-mă mai lung timp cu dinșii. Mulți dintre dinșii erau analfabeți. Alții de românește puțin, dintre ei vorbeau și ungurește și nemțește, și aceștia slab de tot. Ear în congres s'a vorbit exclusiv ungurește și nemțește. Sava Petrușcu a fost oratorul sârb, care după o terminare mică de vorbă a spus „put să auzim de pe românește. A vorbit într'o romă, ce-a atăt de stricată încât ori-care țeran român vorbește mai bine. Le-a vorbit bieților sateni despre teritor valam independenți și despre vămii protectioniste, și oratorul însuși era atăt de puțin orientat în materie pe care o trata, încât nu m'am putut îndestul mira, cum cineva cucează a vorbi în chipul acesta în public. Peste tot congresul stă la un nivel foarte scăzut. Cât pentru exmiși români, abstrăgând lipsa lor absolută de inteligență și împregiurarea că nici nu puteau lua parte în discuțiunea dealtel și de puțină importanță pentru dinșii, toată desbaterea nici n'au înțeles-o măcar.

Vorbind „exmiși“ români, am avut ocazie a mă convinge că cine definitiv nici nu sunt în curat cu ceea-ce vor socialistii? Când i-am întreat dacă sunt îndestulți cu rezultatul congresului și că le ajută lor acesta ceva, dând din umăr cu înținare mi-au răspuns, că ei zău, nu prea sunt în curat cu lucrurile, ci ei s'au increzut numai în Ponta și Voichescu. Ear aici se vorbește numai ungurește și nemțește, pe când ei nu știu decât românește. Și tocmai pentru cuvântul, că dinșii prin sate au încasat dela cei înșcriși în partid câte 20—60 fil de persoană, se nelinișteau că nu vor putea mai nimica refera preținsilor lor aderenți. Drept-aceea s'au și hotărât a face în direcțiunea acestor pari la comitetul executiv. Comitetul executiv i-a înștit, spunându-le că pe exmiși români îi vor întruni special a treia zi și li-se vor explica isprăvile congresului, ca la rînd lor să știe raporta acasă. De altfel adăug Voichescu: „voiu îngrigi ca să auză lucrurile acestea în „Votul Poporului“.

Dup'acestea nu va mai trebui să mă amintesc, ce minunată vor povesti „exmiși“ aceștia, reintorcându în satele lor. Dar de și nu aprob că satenii aceștia Români recurg la ajutorul străinilor (a ovreii) și având puțină cultură se lasă seduceți de străini și exploatați pentru interesele acelora, am făcut, domnule Redactor, și experiențe cari merita să le facem obiecte ale preocupărilor noastre.

Foarte multe plângeri cari te înduioșează știu ei spune, și în deosebi în contra miserabilei administrații care i-a despotat de toate, amărăciunea e generală și adâncă. Se plâng apoi și împotriva unora dintre preoți și învățători, cari în adevăr Continuare pe pagina a 15-a.

Monumentul.

Un tinăr și dragălaș poet, muri în spital. Și de unde până ieri trăise neștiut, cetit abea între prietini, puțin prețuit, — acum moartea îi făcu renume. Amicilor dădură veste, ziarele vorbiră de el și-l publicară biografia, — se strînse sumedenie de lume la înmormântare.

La groapă, discursuri. A fost regretat și plâns. Dar cine l-a plâns mai amar, mai cu foc a fost biata lui mamă. Singurul copil, odorul ei, lumina vieții! Își face muștrări, că n'a fost lângă el, să-i închidă ochii, că i-a fost să moară așa, în străini. Și buimăcită de durere gemea — căci nu mai putea să țipe — ingenunchiată, cu capul pe sicriu, pe când ceilalți șopteau dând din cap:

— A fost un mare talent. Păcat!

Dar când și-a ridicat privirea și prin ceața de lacrimi a văzut ea atâta lume frumoasă, adunată acolo, și când un domn mândru, în haine negre, cu capul descoperit a început să vorbească asupra tuturor — biata femeie și-a dat toate slințele s'asculte și ea, să priceapă ce zice domnul acela.

Vorbea de copilul ei. L-a lăudat, a spus multe lucruri frumoase despre firea lui blajină și sfoasă, despre poeziile lui, apoi a pomenit ceva despre un monument și a încheiat zicând că el nu-l vor uita nici-odată, că poetul trăește și va trăi în inima tuturor.

Vorbise frumos. Ce e drept n'a înțeles mult nenorocita mamă, dar a crezut tot ce înțelese. Așadar e adevărat, fiul ei a fost un om mare, dacă loată lumea vorbește de el și vor să-l ridice un monument — cugeta ea plângând. Numele lui săpat în piatră cu litere de aur! Dar asta costă mult. E foarte frumos din partea lor, să facă ei atât pentru ficiorul unei biete veduve sărace!

Și încă din seara aceea s'au împărțit în public liste de subscripții. Au vrut să i dea bani și ei, dar bătrâna a răspuns cu sfințenie că nu-i trebuie, — mai bine să se păstreze paralele — pentru monument. Era o mândrie de mamă.

Și se întoarse bătrâna în satul ei acasă, cu inima sfâșiată de durere. Acolo, la țeară, l-a boci în singurătate zile de-arindul, săptămâni, luni întregi... Uneori își chema moartea că-l era doar... dar nu, — întâiu să-și vadă visul cu ochii; părea o umbră, așa de mult slăbise, și numai un gând o mai lega de viață: monumentul făgăduit — răsplata poetului mort în mizerie — îl vedea și în vis, noaptea când adormea tot cu gândul la el. Trebuie să fie gata; alb, sculptor se înalță, în bătaia razelor de soare; — lumea trece pe lângă mormânt, îl admiră, citește literale de aur și își descoperă capul cu smerenie.

Și toată iarna a trăit cu nădejdea asta. Trebuie să-l vadă și ea. O să-și vândă tot, să plece la București. Cum s'a desprăvărat, a și pornit-o.

In lumea asta mare, toate trec și se uită așa de repede. Fiecare și își are grijile și întemplerile ei de mare însemnătate. Dar voi nici nu vă gândiți ce rădăcini adânci prind în sufletele naive și nenorocite o făgăduială de ocazie, o vorbă aruncată-n vânt.

Nici anul nu trecuse și poetul era uitat cu desăvârșire... Ajunsă în ciuitir mă-sa, l-a căutat în părțile printre mormintele mari, înflorite. Unde vedea o marmură acolo alerga; citea silabisând cu multă nerăbdare pe toate.

„Nu e nici asta! — și pleca mai departe. Ear când a văzut că nu e și nu e niciărit, cu pas obosit și tristă s'a

întors spre mormintele săracilor și acolo abea a dat peste mormântul lui părașit, cu o simplă cruce de lemn la căpătâi. Nimeni nu se mai gândeste la el — suspină biata mamă cu obidă.

Și totuș — pe mormânt era o cunună. Cine-va încă nu-l uitase... Cununa era modestă, de flori primăvăratică, de curând culese. Cine-și mai adusesese aminte de bietul băiat? Era gazda lui, o bătrână săracă și bună, — tot o mamă, căci numai mamele simt adevărat; ele nici odată nu uită.

(„Samănătorul“). St. O. Iosif.

CÂNTECE.

I.

Arcam și eu un cântec
Și nu-l mai am acum,
De mult s'a stins sârmanul
Și s' singur azi pe drum.

Iubiam și eu o fată
Cu părul d'aurit...
S'a dus, s'a dus în lume
Și cântecu-a murit.

Din tot ce-a fost odată
Doar eu mai sunt... o știu!
Ce bine-ar fi o, Doamne,
Nici eu să nu mai fiu!

II.

De-asupra lumii noastre
Mai e o lume bună,
Scaldată 'n zări albastre
Și 'n razele de lună.

Nu's nori și nu e ceață
Și nu-i nici amăgire
Și toate se răsfăț
În leagăn de iubire.

Și 'i soare pe coline,
Și 's flori crescute 'n cale
Și toate's pentru tine
Și toate's ale tale!

III.

Când simți cum ai trec pe rînd
Mânându-te 'nainte,
În urmă-și n'auzi murmurînd
O tristă rugămintă?...

Și când și-e jale câte-odată
Și gânduri te răsfăț
Nu și se pare c'ai uitat
Ceva... departe 'n viața?...

Z. Birsan.

La sfântul mormânt.

Locurile sfinte au fost obiectul de venerație al tuturor creștinilor, ba chiar și al Iudeilor și Mahomedanilor. Încă din timpurile celea mai vechi, creștinii evlavioși le cercetau cu multă evlavie și deplină credință, că bunul Dumnezeu, care le-a ales spre preamărirea sa, le va ierta păcatele și le va împlini cererile. De aceea când a fost vorba a le scoate din mâinile Musulmanilor, care le ocupaseră, cu miile alergau să-și verse sângele acolo, unde Mântuitorul și l-a versat pentru ei.

Mii de creștini, pe fie-care an, mai ales la sărbătorile Invierii, călătoresc spre acele locuri, chiar cu mijloace restrînse și alții pe jos, pe unde este cu putință, îndurând cu voe bună toate asprimile călătoriei și înfruntând ori-ce primejdie, numai spre a mulțumi acea dorință sufletească, ca să vază și să se închine la acele locuri sfinte prin activitatea și patimile Domnului.

În vara anului 1889 P. S. S. Dr. Gherasim Timuș episcopul de Argeș împreună cu P. S. Atanasie Mironescu, și C. Erbicăan, profesori la facultatea de teologie, întreprinseră o călătorie în Orient, ce

avea de țintă muntele Atos. Impresiile acestei călătorii le-a descris foarte frumos P. S. S. într-o carte ce poartă titlul: Călătoria la locurile sfinte. Extragem din aceasta carte partea ce se referă la sfântul mormânt:

... Ajunși la Patriarhie ne primi foarte amical părintele archimandrit Modest, român din Macedonia, și vesti îndată Prea fericitului Patriarh sosirea noastră, arătându-i și dorința de a-l avea binecuvîntarea. Prea fericitul Patriarh ne primi cu multă bunăvoință, exprimându-și părerea de rău, că nu 'l-am vestit mai înainte, și mirându-se cum am vizitat așa de repede Marea Moartă și Iordanul. Prea fericitul Patriarh Gherasim, este în floarea vârstei, cam uscățiv, dar destul de viguros. Ne-a spus, că cunoaște bine România, căci a fost delegat al sfântului Mormânt, pentru cestiunea mănăstirilor închinată, și că atunci s'a pus la cale recunoașterea independenței bisericii noastre. După ce ne mai întreținurăm ceva asupra stărei Bisericii noastre, ne luarăm rămas bun, și însoții de părintele Modest, plecarăm să ne închinăm la sfântul Mormânt.

Patriarhia greacă se află în apropiere de sfântul Mormânt, în cartierul creștin, se desparte de aceasta prin mica stradă Nasara, care fiind boltită, să poate comunica pe deasupra. Noi trecurăm pe lângă mănăstirile ortodoxe, sfântul Dimitrie și sfântul Teodor din Istanbulie, intrarăm în strada Derem-Bum, unde la stânga este reședința Patriarhului, ear la dreapta mai multe mănăstiri și biserici creștine destinate a primi pe închinători; și mergând puțin spre dreapta pe o stradă mică, unde se află de vînzare iconițe, cruciulițe și alte obiecte spre amintire, pogrîrăm câte-va trepte pe lângă moscheia lui Amar, intrarăm în curtea sfântului Mormânt, care este pardosită cu lepede mari de piatră și unde se află earăși expuse meraniți, medalioane și alte obiecte. Curtea este înconjurată din toate părțile cu biserică. În față spre nord se află biserică cea mare a sfântului Mormânt, care are două uși mari, din care una este zidită, ear cea-laltă pe care intră închinătorii, se află adesea închisă dela 10^{1/2}, până la 3 p. m., precum și seara dela 8 până la 5 noaptea, că de multe ori închinătorii, care doresc să asiste la sfânta liturgie de noapte, trebuie să rămăie decuseară înlăuntru. Construcția este de piatră cioplită, avînd de-asupra porților două ferestre mari de aceeași formă, cu o balustradă de piatră. Atât la uși, cât și ferestre sunt câte cinci stîlpi de marmoră la mijloc cu capiteluri bizantine, pe care se susțin cele patru bolte ovale, împodobite cu sculpturi și alte ornamente; de-asupra arcurilor dela ferestre se află o balustradă înconjurată cu grilaje de fer; ear în mijlocul acesteia se află cupola cea mică, ce este îndreptul bisericii cea mari (Katolikon). Biserica aceasta măreață este reparată de Greci la 1810, după ce rotunda cea mare, ce acopere toată clădirea, arse în anul 1808 învechindu-se cupola aceasta, a fost făcută din nou de împărații Alexandru II și Napoleon al III-lea la anul 1868. Lângă ușa, la stânga se află turnul pentru clopote în formă pătrată, fiind ceva mai nalt decât biserică. Tot în partea aceasta se află capela st. Iacob, închinată fratelui Domnului, care a fost cel întâiu Episcop al creștinilor primari, și care a fost ucis cu petri la anul 62 p. Ch.

din ordinul arhierelui Ananus; apoi capela Mariei Magdalina, care după tradiție a văzut de trei ori pe Christos; în fine capela celor 40 de martiri. În partea dreaptă este biserică sfinților apostoli, apoi biserică armenească închinată tot sfântului Iacob; după aceea biserică coptă a Arhanghelului Mihail, de unde prin un gang se duce la capela Abisinilor și, în fine chiar în fund, la dreapta, este capela Mariei Eghiptenice. Tot aci se află și două mănăstiri grecești, și anume mănăstirea sfântului Abraam, care a fost hotărîta să ne

fie gazdă, pe tot timpul cât vom sta în Ierusalim; și în fața sfântului Mormânt, spre sud, mănăstirea închinată adormirii Prea sfintei Născătoare de Dumnezeu, al cărui superior are grija bisericii dela mormântul Maicei Domnului (Ghetsemani).

Una din coloanele de marmoră din stînga ușii bisericii celei mari, este crăpată. Părintele Modest ne spune, că pe aici a eșit sfânta lumină, când Armenii reușiră prin intrigi și bani a alunga pe Greci și a primi ei mai întâiu sfânta lumină. Să știe că de sărbătorile Paștilor, un mare număr de închinători vin să asiste la sfânta slujbă. Biserica ortodoxă este neîntrecută în privința strălucirii serviciului divin. Incepându-se din Sămbăta lui Lazăr, când se face un pelerinaj la Betania și continuîndu-se apoi toată săptămîna patimilor, slujba este foarte interesantă, mai ales acolo unde s'au petrecut aceste evenimente. În Dumineca Floriilor, cădurii de Arabi creștinii adună flori și ramuri de finic, spre a se împărți închinătorilor. Serviciul este foarte impunător în ziua de Joia Mare, când se face spălarea picioarelor. Seara se citesc evangeliile la sfânta Golgota, ear Vinerii, după o ajunare foarte aspră, se citesc ceasurile împărătești la timpul vecerniei, când intrînd cu toții se roagă în biserică cea mare, în cea mai mare tăcere fie-care pentru iertarea păcatelor. La miezul nopții se începe serviciul sfântului Mormânt, după care se pecetluiește în fața autorităților turcești și în asistența a mii de oameni. Un mare respect se impune tuturor cu ocazia aceasta, fie-care închinător avînd cu sine mai multe luminări (33), așteaptă cu nerăbdare momentul, când se pogoară sfânta lumină. Nimenea nu poate părăsi locul său din cauza îmbulzei, dar mai ales Rușii, în ardoarea lor, nu încetează a se închina cu mare evlavie și a rosti diferite rugăciuni.

La orele 2 p. m. Prea-fericitul Patriarh, înconjurat de toți arhierii, archimandriții, preoții și diaconii ortodocși, face o frumoasă procesiune. Mergînd la sfântul Mormânt, rumpe pecețile și apoi venind sfânta Lumină, o împarte la cei de față, după care, luat pe sus de Arabi, e dus în sf. altar. Îmbulzeala este așa de mare, strigătul de bucurie, că a venit sfânta Lumină, mulțimea luminărilor, ce ard în mâinile credincioșilor, toate acestea adaugă la solemnitatea serbarei. Dar pe cât sunt de veseli ortodocșii, pe atât de triști sunt Armenii, că nu li-s'a dat lor. Să se bucure de această onoare. De multe ori au reclamat ei favoarea de a face serviciul mai întâiu, dar rugăciunea n'a fost ascultată. Chiar anul acesta, Armenii fiind mahniiți la culme, de nedreptatea ce li-se face, au îndrăznit a ataca pe Patriarhul ortodox, rîndindu-l puțin, chiar în timpul procesiunii. Dacă nu s'ar fi aflat consulul rusesc față, precum și armata turcă, de bună seamă s'ar fi întâmplat o scenă foarte sângeroasă. Mulțumită atitudinii rezervate a clerului și poporului ortodox, liniștea a fost restabilită și pericolul înlăturat. Părintele Modest ne spuse, că odinioară un hoga la sărbătorile Paștilor, vîzînd sfânta Lumină de pe minareta moscheii lui Omar, a strigat, vestind aceasta creștinilor și apoi s'a aruncat de pe turn. Corpul lui se află și astăzi proslăvit în bisericuța sfintei Melaniei, unde sunt maici.

Creștinii ortodocși intrînd în biserică, sărută stîlpul acela de marmoră, pe unde a eșit sfânta Lumină. Intrarăm apoi în biserică pe o ușă în două canaturii, cu tablă frumos sculptate. La stînga sunt Turcii însărcinați cu paza ușii. De onoare aceasta se bucură numai o singură familie, care are privilegiul acesta de mai multe sute de ani. Ei beau cafea aci, fumează, vorbesc, dorm, fără să aibă nici cel mai mic respect de acest loc sacru, și fără să uite a cere dela fie-care închinător bacșișul cuvenit.

Drept în față se află o lespede de marmoră roșie, având mai multe sfesnice de argint, cu luminari mari, acoperită de mulțimea candelor, a căror lumină licărește printre sticlele de diferite culori și care produce un efect minunat. Fiecare închinător face aici măntuitor și sărută peatră, pe care a fost pus Măntuitorul după ce Iosif și Nicodim îl pogorâră de pe cruce și l-au uns cu mir (Ioan 19, 39); ceva mai departe este un loc, înconjurat cu grilaj, unde au stat Mironosițele, când s'a uns trupul Domnului. Pe aici, pe niște trepte se sue la o capelă armenescă, unde fac ei serviciul precum și la locuințele lor. La dreapta intrăm în rotundă în mare, înconjurată cu un zid puternic în formă de semicerc, unde se află locuințele personalului de serviciu, al Armenilor și Latinilor, având de jur împrejur galerii, unde se adăpostesc mai ales damele în timpul serviciului la sărbătorile mari. Aceste galerii sunt așezate pe 18 stâlpi mari de marmoră, cari susțin și cupola cea mare, ce stă drept deasupra sfântului Mormânt.

În mijlocul rotundei celei mari se află capela sf. Mormânt, cu fața spre răsărit, unde sunt o mulțime de candelabre de aur și de argint. Capela de candelabre de marmoră, este împărțită în două mici despărțituri: cea dintâi, numită și capela îngerului, are în mijloc un stâlp de peatră, înconjurat cu lespede de marmoră. Această peatră este cea, pe care a stat îngerul, când a vestit femeilor mironosițe, că aceasta este adevărată peatră, ce a fost pusă pe ușa Mormântului, care a fost răsturnată; și de aceea ortodocșii săvârșesc pe deasă liturgie. Despărțirea această este sfântă de 15 candelabre, din care cinci ale ortodocșilor, cinci ale Latinilor, 4 ale Armenilor și una a Coptilor. De aci, pe o ușă mai mică, care are și inscripție deasupra, Calfa Comnenos din Mitilene (1810), se intră în al doilea despărțământ, unde se află sfântul Mormânt. Chiar în dreapta ușei se află o lespede de peatră de marmoră, ear deasupra ard 43 de candelabre (câte 13 de fie-care confesiune: Greci, Latini, Armeni și 4 ale Coptilor).

Pe o marmoră în relief este icoana învierei Domnului, având de o parte și de alta câte o icoană: una a Latinilor și alta a Armenilor; ear în fund o cădelniță frumoasă, scoțând neconținut mirosul tămâiei preparate anume.

Nu pot să descriu emoțiunea ce am simțit închinându-mă la sfântul și de viață datătorul Mormânt al Domnului. Mi-se părea că sunt pe altă lume, și dacă Părintele Modest și Părintele David, nu m'ar fi redeșteptat din această contemplare, poate că mai timp aș fi răscumpărat, getându-mă în taina cea mare a răscumpărării. Mulțumind lui Dumnezeu, că m'a învrednicit a vedea acest sfânt locaș, am sărutat de mai multe ori cea marmoră sacră și m'am sculat plin de bucurie. Bucuria mea se adăuse, când un paraclisiar m'înturnă în mână puțină apă de flori și mă salută cu cuvintele: „Bine ai venit sănătos“, într-o limbă foarte frumoasă românească. Era parintele Ghedeon, Român, care se dăduse de ascultare, ca paraclisiar la sfânta Golgota. Eșind din capela sfântului mormânt, trecuam în biserică cea mare, numită Catolică. Aci ne arată părintele Modest, un mic glob, cu meridian și equator, și care se numește centrul lumii. La dreapta și la stânga are câte o strană foarte frumoasă arhierescă, una pentru Patriarhul Ierusalimului și alta pentru cel al Antiochiei. O catapetasmă foarte mare și frumoasă decorată, cu pictură bizantină și alte odore, pe care nu avurăm timp a le observa cu deamănuntul, căci inima îmi rămăsese la sfântul Mormânt. Eșind pe poarta împărătească, privii încă odată în fața capelei sfântului Mormânt și admirai gustul cu care este împodobită, de și sunt mai multe națiuni cari contribuie la aceasta.

După ce înconjurăm capela împrejur, observăm ferestrele pe care se

împarte sfânta lumină, dându-se de către Patriarhul ortodox, mai întâi superiorului sfântului Mormânt și apoi superiorului armean. În fața acesteia este capela Sirilor Iacobiți, și puțin mai departe, trecând prin un gang de piatră, vizerăm săpate în piatră, după obiceiul Iudeilor, cele două morminte: a lui Iosif din Arimatea și a lui Nicodim.

Moartea lui Isus Christos *).

Pedeapsa cu restignirea pe cruce era necunoscută în legea iudaică.

Crucea în îngrozea pe iudei; ea era proverbială, ca emblema suferinței și ocării. Cel răstignit trăia multă vreme pe cruce: o zi, câte odată două; el era gol, legat sau pironit de mână și de picioare pe cruce, — două trunchiuri de lemn încrucișate de ordinul în forma lui T. Tot corpul, întins cu putere, era atârnat de mână, ale căror rani se rupeau și se lărgeau de greutate. Sângele curgea puțin câte puțin din ranele piroanelor. Nemișcat, sfășiat de friguri și de o sete arzătoare, păstrând conștiința de sine, cel răstignit murea pe încetul. Trebuie ucis câte odată; călăul îi zdrobea buzele picioarelor. Mulțimea insultătoare era de față la agonia lui și putea să se sature de strigătele și vaețele lui de durere. Cruzime omului n'a închipuit nimic mai grozav. Această pedeapsă unește pe lângă cruzimea închinării morții și ocara.

Iudeii au cerut lui Pilat această pedeapsă pentru Isus. Ura care-l făcea să strige: Răstignește-l! nu putea fi săturată în alt chip.

Era scris ca bărbatul durerei să moară pe cruce.

Soldatul desbrăcarea pe Isus de hlamida de purpură, cu care-l îmbrăcaseră, și-l îmbrăcarea cu hainele Sale.

Osinditul Se dăte pe scara pretoriului, și, după obicei, l-se puse crucea Sa pe umere.

Dot făcători de rele mergeau cu Dinsul spre a suferi aceste osindă.

Des de dimineața vestea judecării și a osindirii, a trebuit să se răspândească Discipulii, amicii înveteraților, căteau mări deslegarea săngeroasă a acestei drame. Mulțimea se grămădea în prejurul pretoriului, cortegiul porni; soldați înarmați cu lănci și comandanți de cătră un Sutaș însoțeau pe osândiți.

Drumul care ducea la Golgota este cam aceea ce creștinii din Ierusalim numesc astăzi Calea dureroasă; el străbate tot orașul de jos sau Acra, trece strada de jos pe care Iosif Flaviu o numește valea Tyroean și care desparte Acra de Gareb și apoi se ridică pe o altă destul de repede până la poarta Efram.

De abia făcu câțiva pași și căzu sub greutatea crucii. În mulțimea, care alerga pe să vadă trecerea osindii, Isus văzu pe Muma Sa. Intre Omă și Fiu fu numai o schimbare de privire.

Puțin după aceea un oare-care Simon din Cireda, întorcându-se dela câmpii însărcinați cu îndeplinirea pedepsei și-l siliră a duce crucea lui Isus. Este probabil că înveteratul, slabit de bataea cu babilul, căvzător de tot pe cale. Se poate presupune earăși că Libianul își arătase cu curagiu simpatia sa pentru Osindit, și când soldații L-au constrins să ducă crucea lui Isus, el nu întârzie a lua crucea pe umerile sale.

O femeie trebuie a fi pomenită aici, de și Evangeliile n'au vorbit de ea; însă creștinătatea o are în aducere aminte; aceasta este Veronica.

Vezând pe Isus trecând pe dinaintea casei sale, cu fruntea acoperită de pulbere și de sânge, se apropie de El, și, în disprețul tuturor acelor ce-l insultau, ea șterse fața lui cu un ștergar. Ea este, cu Simon Libianul, tipul acelor ce au curagiu compăzimii cătră ființele parăsite, urite de toți cum era Isus.

Înaintând spre Golgota se auzeau în urma osindii plângeri și tânguiri. Mila cuprinsese mulțimea și mai cu seamă pe femeii. Isus Se întoarse spre ele.

— „Fiice ale Ierusalimului, nu mă plângeți pe mine, ci vă plângeți pe voi și preți fiii vostri! Că eacă vin zile în cari vor zice: Ferice sunt cele șterpe, și pântecetele cari n'au născut, și țipele cari n'au aplecat! Atunci vor începe a zice mun-

* Din „Iesus Christ“ de R. P. Didon, trad. în românește de Dr. C. Chiriac și C. Nazarie.

tilor: cădeți preste noi! și dealurilor: acoperiți-ne pre noi!“

„Că de se face aceasta cu lemnul cel verde, dar ce va fi cu cel uscat?“

Isus Se uita pe Sine Insuși. La compăzimie răspunde cu compăzimie. În împovărea ce-l zdrobise deja, El cugetă la acest popor a cărui jertfa este El și care-l dă morțel. El îi prezice necazurile apropiate și îngrozitoare. Lemnul verde este El Insuși; lemnul uscat este neamul care-l respinge. Dacă nevinovatul, învinovat în mod fals ca păgăne și răsculător împotriva stăpânirii păgâne, este tratat astfel, cum va fi tratat acest popor criminal și turburător care va încerca să sfărâme jugul și care se va nimici de sabia și focul Romanilor? Aceia sunt răsplătirile lui Dumnezeu; nimeni nu le va întoarce. Numai unul singur ar putea să facă aceasta și acesta este Isus Acela, pe Care acesta neam orbit de ură îl da morțel.

În fine ajunseră la Golgota.

Cele trei cruci fură ridicate. Înaintea de a pironi pe osândiți, li-se aduse beutura amestecată, liniștitoare, care se da celor cari erau să moară. Era vin aromatic amestecat cu tămăe și cu smirnă, de un gust acru și amar. Isus își apropie buzele de beutura, pentru a da semn de recunoștință pentru atențiunea celor ce-l o sfereau, dar nu voi să bea din ea; voia să ofere în deplină cunoștință toată cruzimea morții de cruce.

Departarea dela pretoriu la Golgota este cam de o mie de pași; calea dureroasă fu făcută în mai puțin de un cior.

Pe la amiază, ciasul al șaselea, Isus fu restignit, și împreună cu Dinsul cei doi tâlhari: unul de-a dreapta și altul de-a stânga lui.

El fu restignit în mijlocul lor.

Isus, pironit pe cruce, Se ruga pentru chinătorii Săi. Cel dintâiu cuvânt al Său este un cuvânt de iertare. El zicea: „Părinte, iartă-le lor că nu știu ce fac“.

Când osândiții erau înălțați pe cruce, când operația înfricoșatei restigniri era terminată, executorii băteau pe cruce, deasupra capetelor osândiților, inscripția care arăta vina lor. Acesta era un obicei roman. Inscriptia lui Isus cuprindea aceste cuvinte: „Isus Nazarineanul Impăratul Iudeilor“. scrisă în trei limbi: ebraică, grecească și limba națională, elinește — limba universală de atunci; și latinește — limba stăpânitorilor. Toți puteau să citească numele și vina lui Isus.

El era în adevăr Impărat al Iudeilor, nu în sensul lui Pilat, ci prin crucea pe care murea și prin sângele care curgea din ranele lui. Adevărații Iudei, adevărații fii ai lui Avraam L'au recunoscut, de atunci, în lumea întreagă, ca Măntuitor și Învetător al lor; și El a cucerit lumea prin moartea Sa.

Când Iudeii, strânși împrejurul Golgotei, vizeră victima lor, ear deasupra capului lui Isus inscriptia care-l numea Impărat al Ierusalimului, înțeleșeră călta aruncată lor în față de către Pilat și se indignară.

Archiereii cei de față voiră să schimbe inscriptia care-l necinstea. Trimiseră la Pilat zicând: nu zice Impăratul Iudeilor; ci cum că El-a zis: eu sunt Impăratul Iudeilor.

Governatorul, de a cărui slabiciune, mișorine de suflet și lrică ei se folosiseră, fu neînduplecat.

El răspunde cu dispreț: — Ceea ce am scris, am scris.

În timpul acesta restignitorii, la picioarele crucii, își împărțeau hainele osindiiilor. Legea romană „De bonis damnatorum“ le dădea acest drept. Cei patru călari ai lui Isus li luară deci hainele: talitul, cingătoarea, mantaua, tunica (cămășa), încălțăminte. Ei împărțiră mantaua în patru părți, însă pentru cămășa — fiindcă era necusută și dintr'o singură bucată, de sus până jos — ei își ziseră: să nu o sfășiem, ci să aruncăm sorți pentru ea, a cui are să fie.

Și făcură precum ziseră; apoi șezând lângă cruce pazeau pe cei răstignii.

Acești soldați nu gândesc de fel că sunt, ca și Pilat, instrumentele lui D-zeu și că îndeplinesc cuvântul unui Profet despre Isus: Împărțit-au hainele mele loruși și pentru cămășa mea au aruncat sorți.

Mulțimea privea. Unii dând din cap și batjocorindu-l. Ei i-se adresau cu batjocure nemiloase. — Hei, ziceau ei, tu care strici biserica lui Dumnezeu și în trei zile o zidești, măntuește-te pe sine-ți; de ești Fiiul lui Dumnezeu, te poară-te de pe cruce, Dar nici capii nu-și puteau stăpâni bucuria urei satisfăcută. Archiereii, Car-

rarii și Bétrânii împreunau batjocurile și insultele lor cu cele ale servitorilor lor.

Pe alții a măntuit, ziceau ei, ear pe sine nu poate să se măntuească. De este unsul lui Dumnezeu, pogorâră-dinsul de pe cruce și să credem întru d-nsul!

Nădăduia spre Dumnezeu; izbăvească-l acum pe dinsul, de-l voește pe el; că a zis: „Fiiul lui Dumnezeu sunt“.

Acești judecători, cari au osândit și au dus la moarte pe Isus, n'au măcar rușinea biruinței lor sălbatice; ei îl insultă până și în timpul chinurilor.

Ura și ofensa se împăraie în jurul Victimel de pe Golgota ca o molimă.

Soldații romani își bat joc, provocându-se la inscriptia pusă deasupra capului lui Isus. — De ești tu Impăratul Iudeilor, zic ei, măntuește-te pe tine. Și umplând un burete cu oțet, l-a dat să bea.

În fine chiar și unul dintre cei doi făcători de rele, răstignit cu Isus, aduse hula sa la celelalte: — De ești tu Christos, zicea el, măntuește-te pe tine și pe noi.

Ear răspunzând celalalt îl certa pe el zicând: — Nu te temi de Dumnezeu, că întru aceeași osândă ești? Noi după dreptate, cele vrednice după faptele noastre luăm, ear acesta nici un rău n'a făcut!

Se vede că sufletul acestui osândit era cucerit de isus. El se căește, crede. Acest criminal ș'a găsit o vicață nouă pe cruce, alături cu Măntuitorul.

— Adu-ți aminte de mine, Doamne, zise tâlharii către Isus când vei veni întru Împărăția Ta.

El presimți că titlul de Impărat, pentru care Isus murea, era adevărat. Încerderea îi fu răsplătită cu niște cuvinte din cele mai mângâitoare eșite din gura răstignitului:

— „Adevăr zic ție, astăzi cu mine vei fi în ra!“.

Apoi urmă o scenă mișcătoare istorisită de către unul din cei ce erau de față și care joacă în acea scenă unul din rolurile principale.

În mulțimea nepăsătoare, curioasă, dușmană, adunată împrejurul osindiiilor, erau amestecate rudeniile lui Isus, discipulii Săi, compatrioții Săi din Galileea și femeile care-l urmașeră Muma Sa încă era acolo. În acel moment ea se apropie de cruce, cu Ioan cu ea. Maria Magdalena. Isus îi văzu stând lângă cruce, văzu lângă muma Sa pe discipulul pe care-l iubea. El zise numei sale: „Femeie, iacă fiul tău“; și apoi lui Ioan; „Iacă muma ta“.

Puțin după aceea se făcu întunec peste tot pământul. Soarele se întunecă. Pe la ciasul al nouelea (trei, după noi), Isus zise cu glas mare:

„Dumnezeul meu, Dumnezeul meu, pentru-ce ma răstignii?“

Acesta nu era strigătul de desnădește, ci, cea mai mare suferință.

Asfel începe un Psalm plin de plângere a cărei durere numai Isus a cunoscut-o și a gustat-o. În acest Psalm se vorbește profetic despre cruzimile morții Sale pe cruce:

— Ear eu verme sunt și nu om, „Ocara oamenilor și defăimarea poporului“.

Strigătul lui Isus: Eloi, Eloi, care se înțelege Dumnezeu meu, Dumnezeu meu, fu luat în ris. — Eacă, ziceau privitorii, pe Ilie strigă acesta.

Chinul înfricoșat al celor răstignii, pe cari îl sfășia focul frigelor, făcu pe Isus să zică: „Mi-e sete“.

Și era, după obicei, lângă victime, un vas plin cu oțet. Unul din soldații alergă, luă un burete pe care-l muce în oțet, îl puse în capătul unei ramure de isop și-l apropie de buzele lui Isus, zicând: — Lăsați, au veni-va Ilie să-l pogoare pe el?

Isus luând oțetul zise: „Săvârșitu-s-a“.

Paharul pe care trebuia să-l bea, ear beut până la fund. El atinșese fundul acestui abuz înspăimântător și suferința era fără margini, jertfa deplină, satisfacerea nemărginită. Mânia lui Dumnezeu împotriva răului era potolită, păcatul șters, împăcarea între om și Dumnezeu pecețluită prin El în iubirea Sa fără margini. Atunci Isus scoase cu putere un al doilea și cel din urmă strigăt.

Omii care e pe sfârșit leșină și apoi moare. Isus este Domnul morțel. El o lasă a-și săvârși opera sa, dându-și viața în toată libertatea și suveranitatea, precum earăși o va lua.

— „Părinte“, zise El, „în mâinile tale îmi dau Duhul meu“.

Și plecându-și capul își dete Duhul.

UN VIS REALIZAT.

Cu pași grăbiți trecu peste drum, pe celalalt trotuar.

Inzădar! Tinerul îi era mereu în urmă... De o jumătate de cias o urmăria fără a slăbi. Venise de-alungul strădei principale, încunjurase teatrul... și străinul acela mereu după ea.

Îi venia să plângă de necaz. Privi în jur de nu va zări vre-un cunoscut. Nimeni... Dar nu! uite colo la câțiva pași înaintea ei mergea spre piața Libertății prietina ei Lițica. Ce-i drept prietinita lor răcise în vremea din urmă, dar ea nu se gândi la asta, ci grăbindu-și și mai mult pașii o ajunse.

— Ce bine că te găsec, dragă Lițica, — îi zise respirând ușurată.

— Tu ești, draga mea Miți? De când nu ne-am mai văzut... Nu vii cu mine, să mă petreci?

Miți primi invitația cu nespuse bucurie.

— Unde ai de gând să mergi?

— Numai până la Porter să-mi cumpăr niște mărunțișuri. Știi e atât de bine când toate de câte ai lipsă le poți cumpăra într-un loc și nu ești silită să alergi în trei-patru prăvălii deosebite.

Ambele porniră spre marele magazin alui Porter. Se înserase deja: felinarele erau aprinse și învăluiau trecătorii într-un vel fin de lumină... Cu cât te apropiai de magazinul lui Porter, cu atât mai vie se făcea lumina...

Lițica îi povestea mereu Mariței despre multe de toate. Marița însă abia asculta... Mereu se gândia la tinerul ce-o urmărise atâta vreme, și negreșit! — Îi venea și acum în urme... Era indignată. De cine o ținea de și lua îndrăzneala s'o urmărească așa fără genă? Sau poate ea i-a dat ansă? Nu nu... Nici nu-și întoarse doară capul nici odată... decât o singură dată, când trecuse în altă stradă și voia să vadă de-o mai tot urmărește, și odată când ajunsese în dosul teatrului — dar apoi mai mult nu, decât încă-odată când trecuse peste stradă...

Marița roși fără voie și își întoarse capul.

În urma lor nu venea nimeni. O fetiță cu un taburet de flori, un factor cu scrisori, doi băieți cu gazete... Simți în piept un junghiu, un simțământ amar, o umbră de desnădejde ocupă: tinerul nu pe ea o urmărise! Nu de dragul ei își perduse vremea o jumătate de cias!...

— De ce ești atât de îngândurată dragă Miți? — o deșteptă Lițica.

Ajunseseră înaintea lui Porter. O lumină ca ziua. O bătaie de raze orbitoare. Vitrina mare oferia a privilegiate ademinitoare. O bogăție de obiecte dragălașe și ieftine. Își făceau impresia unui acvariu, la care apa era înlocuită de o mare de lumină...

Lițica își făcu loc printre mulțimea de privitori, cari se îndesau să ajungă cât mai aproape, și privi încântată la lumea asta de minunății. Nici nu observă că Miți rămăsese în urmă și căuta contrariată în jurul ei. Pe cât de mare îi fusese indignarea mai înainte, când

era încă de credința că tinerul o urmărește pe ea, atât de mare îi era acum disperarea, când începea a se convinge că se înșelase, că tinerul nici habar n'avesese de ea...

Interesant obiect de studiu psihologic mai e și femeia! Atât de mult diferă lumea ei sufletească de lumea sufletească a bărbatului. Ea cerșește admirare... vorbește, gândește, visează de admirarea bărbatilor, și când apoi răpita, vr'un bărbat o urmărește — cu privirea, simțul e de castitate feciorească se revoltă, ... se revoltă însă în schimb și simțul ei de demnitate femeiască, simțul ei de vanitate nobilă când bărbatul nu vrea s'o observe...

Când Lițica se despărți de vitrina și reveni lângă ea ca s'o cheme să intre în prăvălie, Miți o ascultă fără vorbă.

Intrare prin ușa mare din dreapta porții. Atât de rău îi făcu la Miți lumea multă ce-o găsiră în prăvălie. Ar fi dorit să fie singură, singură cu durerea ambiției ei jignite. I-se părea că lumea asta toată numai la ea se uită.

Voia să se distragă, cum făcea și Lițica, dar ochii ei lunecau fără țintă peste toate lucrurile din prăvălia mare, fără să se oprească mai multă vreme în vre-un loc. Și câte lucruri frumoase mai erau de văzut! Înainte de toate obiectele de Paști! Ouă, stropitoare în miș de forme deosebite: flori, buchete, evantaiuri, pești, păsări... Sticlucă de parfum de tot soiul, etuiuri... Tot ce-ți doria inima.

E în adevăr o frumoasă instituție comercială magazinul acesta alui Porter. Să acclimatizezi într'un oraș de provincă, un magazin mare ca „Au bon marché” din Paris, „Tietz” din Berlin sau „Shopping-house” din Londra. Reveniți din călătoriile lor din străinătate, comercianții aceștia geniali și-au pus de gând să pună și în orașul lor bază la un magazin european, în care să-ți poți cumpăra tot de ce ai lipsă, începând dela cele mai simple obiecte de bucatărie, până la cele mai elegante obiecte de lucș și tualetă. Ghete prima calitate și vase fine de porțel mobile bine și frumos lucrate și arde modă... Mai ales aranjamente impune. În cele 6 despărțiminte care le conduse pe prietenele re Miți și Lițica prevenitorul se au aranjate în cea mai exemplară manieră e de lipsă în viață. Și o estinătate uimitoare, și un viciu prompt.

Din toate aceste Miți nu nimic, sau aproape nimic. Că ea că a eșiră din magazin, i-se năr, ce visat... Mereu vedea în urmă venea în urma ei, și tot ei venea.

La ușa se despărțeau, locuința ei. Când Miți ajunse... Nu-și i-se păru că aude se mâna pe întoarse însă capul, se mâna pe cleanță și intră. târziu trecu

Două minut privi visător la p'acolo și un tin departă apoi fereștile luminate depărta apoi gânditor.

— Și mi-ți ceva, stimată domnișoară?

— Ași avea lipsă de un album pentru poezii.

— Poftiți în dreapta.

Domnișoara Miți — condusă de unul dintre șefii casei Porter — trecu în despărțământul obiectelor de lucș.

Trecuseră deja două săptămâni dela ziua în care fusese întâiași dată în magazinul asta, două săptămâni de când suferise acea jignire de ambiție proprie, convingându-se că tinerul nu în urmele ei venise. Și vremea asta întreagă de 14 zile lungi trecuseră fără să atle cine a fost acel tiner, ... chiar fără să-l mai vadă. O singură dată i-se păru că-l el... Mergea pe trotuarul de către teatru de braț cu o damă țieră. Dar nu-l putuse vedea bine, caci ochii i-se împăingaseră. Cine putea să fie dama cu care mergea de braț... Soră, rudenie sau poate chiar nreasă? Tot sângele i-se urcase în față... Dar ce-o interesa pe urma urmelor pe ea, cine era dama, cine era tiberul...

Date aceste îi trecură prin minte în vreme ce-și alega din mulțimea de albumuri unul. Alegerea era grea. Unul era mai frumos decât celalalt. În urma se țări pentru unul legat în catifea albă cu două țire de „Nu-mă uita” luate în argint chinez.

Plăti prețul mic de 4 coroane, își pni bonurile de fotografiare și plecă. Când ești la stradă, era să leșine. Fața i-fața cu ea se apropia tinerul de u două săptămâni, de braț cu o imă. Așadară nu se înșelase nici în

idul său și Sange... tinerul zimbi privind-o, ma uite! și sută ridicându-și cu o mișcare gâtică pălăria.

ui Miți pentru un moment i-se acintunerec înaintea ochilor. Apoi se culese...

— Nebună ce sunt, să mă necădin pricina unui om, pe care nici cunosc, de care nici nu-mi pasă... r nu-și sfirși vorbele. Ceva pare că împiedecă s'o facă.

— Imi permiti, dragă Miți, să-ți recomand pe verul meu Petrică?

Era stăpâna casei, doamna Albu care se adresa cu cuvintele aste d-șoarei Miți, ce asculta în apropierea pianului un cântec duios.

În momentul asta însă, când la pian resunau lin acordurile duioase: Pasăre nevinovată

Tu să-i spui că am murit, Dar să nu-i spui nici odată C'a lui mână m'a sdrobit, așa liniștită se simția.

Miți se întoarse. — Verul meu Dr. Petrache, medic. Domnișoara Miți Iordănescu! — recomandă d-na Albu.

— O, ne cunoaștem deja! — observă doctorul Petrache, plecându-se asupra mâinii ce i-o întinsese d-șoara Miți, și depunând pe ea un sărut discret.

Miți abia fu în stare să facă un mic semn cu capul.

Doamna Albu îi privi surprinsă, și zimbău îi amenință cu degetul.

— Uită-te numai la ei!

Remaseră singuri. Un moment lung, lung pentru d-șoara Miți domni tacere.

— Și ești supărată pe mine? — Doctorul Petrache cu aceste cuvinte rupse tăcerea.

Ea se făcu că nu-l aude. Dar pare că în adevăr nici nu-l auzia. Se simția în altă lume... Cum își bătea soarta joc de ea. Ce avea să o aduca din nou în coatingere cu acest, acest... străin pentru ea?

— D-șoara Miți! — se adresa ei din nou rugător.

Ea îl privi lung.

— Cum ai zis, domnule doctor?

— Te întrebam de ești supărată!

— Supărată, eu? Și de ce? —

— Răspunse ea c'un fel de mânie, adaugând apoi mai gânditoare, — Ei, și pe urma urmelor ce-ți pasă d-tale de sunt supărată sau nu.

— Așa crezi?

Doctorul Petrache se apropie de ea. Stăteau acum unul lângă celalalt. Ea s'ar fi dat bucurios înapoi, dar n'avea unde.

— Fii bun condu-mă la un scaun.

D-șoara Miți era palidă ca moartea. Cum venea străinul asta să-i vorbească în chipul asta, când el avea... nreasă. I-se strângea inima când se gândia la asta.

Doctorul Petrache îi întinse brațul.

Peste un sfert de cias însă d-na Miți era veselă și ridea ca o copilă.

— Și așadară cu sora d-tale te preumblaseși zilele trecute pe stradă principală?

— Poate tot mai ești geloasă!

Ea îl privi cu mânie prefăcută.

— Uritule!

Cinci săptămâni mai în urmă, o părechie tinăra intră în marele magazin alui Porter din piața Libertății. Șeful o întâmpină încă la ușe.

— Cu ce vă pot servi?

— Uite, domnule, — îi zise doctorul Petrache, — noi avem lipsă de un aranjament de locuință. Dar treaba e urgentă. Ți-ar ajunge să zicem, — trei săptămâni?

Șeful zimbi.

— Trei săptămâni?

— Bine, să zicem patru. Știu, că nu merge așa ușor.

— Dacă e urgent, domnule meu, în 4 zile poți să intri în locuința nou aranjată.

— Bine, dar uii că avem o mulțime de obiecte deosebite, cum îți le poți câștiga toate aceste în vreme așa scurtă.

Șeful casei zimbi din nou.

— O, nu-i nevoie să mi-le procuri căci sunt deja procurate. De aveti voie am să vă conduc puțin prin prăvălie...

După un cias tinerul păreche parasi magazinul.

— În adevăr o instituție genială, — observă Miți, azi doamna Dr. Petrache.

— Ai toată dreptatea. — îi răspunse bărbatul ei. — Până și — leagăne are!

Ea roși.

— Uritule!

S n.

Momente mari.

Rupt din nobilă tulpină, o mână de popor roman fu așezat în patria eroilor daci. Azi mâne se împlinesc două mii de ani dela prima descălecăre și romanul de odinioară trăește până azi viu, vesel și plin de nădejdele viitorului, prin virtutea lui stimat de popoarele mari, temut, invidiat și adese-ori persecutat de popoarele mici la suflet și fără puterea covârșitoare a geniului românesc.

Sunt român și cu mândrie o mărturisesc. În orientul Europei suntem singurul popor, care trăește din virtutea lui și mai ales prin farmecul limbii lui. O mie și jumătate de ani imi sunt dovadă, că n'am să port frica neamurilor învecinate. Rusul trăește fără a cuceri etnograficește, înțeleg prin forță brutala, ungurul, sârbul și bulgarul din grația sorții. Fie-care dintre aceste popoare, dacă avea numărul și soarta noastră, ar fi dispărut deja demult depe suprafața pământului. Noi Români, sfâșiati politicește, asupriți de toate lighioanele Asiei, stricați de fanariotul venal, despoiați de turc, de tatar și câți toți, unde am ajuns?!

Din o mână de oameni suntem azi aproape *patrusprezece milioane* de Români, avem un regat mândru, în temeiat pe vitejia și înțelepciunea neamului românesc. La România libera, la falnicul regat de pe malurile Dunării dintre Nistru și Carpați tot sufletul curat românesc privește cu fală și nădejde, și vede viitorul de aur visat de poeți. Sârbi, Greci și Calvinii au dispărut din biserica românului și din altarul Domnului vestesc „preoți cu crucea în frunte” mântuirea neamului românesc, o vestesc în cea mai sonoră limbă a orientului. Ce am fost pe lângă ce suntem, și ce suntem pe lângă ce vom fi! Dar suntem și lumea „Român zice, viteaz zice.”

Potrivit numărului său și împrejurărilor sale Românul până în timpurile mai nouă n'a putut să aibă rol însemnat în concertul popoarelor mari. Avea să-și apere moștenirea cea mai frumoasă dela strămoși; „a luptat mai mult pentru limbă, decât pentru viață.” Dar se nu credeți prea luminatului și ultra modernului profesor dela București, că n'am avut istorie și să nu ve jignească bârfelele îngâmfaților dela hotarele extreme ale culturii europene. N'am să uit nici-odată, cum a umilit Ștefan-cel-Mare la Baia pe renegatul rege Matei, voiu admira în veți figura nobilului Mihai-Viteazul, care a pedepsit pe ucigașii inimicului său făcându-i și o înmormântare splendidă. Nu samănă oare acest fapt al lui Mihai cu a lui Iuliu Cesare, când acesta a plâns auzind de trista și crudela moarte a lui Pompeius? Oh, nu credeți, n'a perit încă mărirea sufletească a romanilor. Multe fapte frumoase are să isprăvească încă această virtute romană. Și nu credeți luminatului, rescoala lui Tudor și a fraților săi dincoace și dincolo n'a fost jacherie, ci izbucnirea răsburării și-a dorul de mântuire românească a împilatului român. Ce eveniment altul a adus pe domnitorii naționali în scaunele domnești din Moldova și Muntenia?

Aceste sunt primele mari momente, în cari s'a manifestat sufletul, gândul și dorul întregului neam românesc, și a scăpat țara de străini.

Dup' aceste urmează rënd pe rënd momentele mari, în cari se manifestă existența, tăria și viitorul neamului românesc. Și aceste sunt într'adevăr mari,

aceste ne spun, că nu vom peri ori-cât să se sfarme vrăjmașii nostri.

În noianul vremilor și suferințelor ajuns'au poporul român la anii 1848. În principate fii exaltați de dragul libertății poporului român deșteaptă țărâimea, o rescoală contra tirâniei, și îngroapă cu cântări și ceremonii de bațjocoră „Regulamentul” muscălesc. O mână de oameni își bate joc de Colosul nordului și de fatalistul Constantinopolului. Ați mai auzit o așa minune?! Ați mai văzut vitejie și iubire națională ca aceasta? Aici n'a jucat rolă pânea revoluționarilor din Franța nu a celor din Ungaria și nu dorul de libertate fals al tunkerilor din Berlin.

Dincoaci pe câmpul libertății de lângă Blaj miș și miș de oameni — toți români și viteji — joară pe sfântul program al rescumpărării naționale, și mai bucuros respinge libertatea personală întreg poporul românesc, decât să nu poată trăi ca român pe acest pământ strămoșesc. Timpurile urmară cu repeziciune și patruzeci de miș de români pecetluiră cu sângele vărsat iubirea neamului românesc. Vecinică fii în inimile noastre sfânta zi de 3/15 Maiu, și din pământul scaldat în sângele eroicilor fii ai neamului românesc să resară inimilor noastre mai mândră, mai vie, mai înfricoșată tăria, credința martirilor căzuți pentru apărarea românismului.

Clio scrisese deja anul 1859 în analele sale. Fii mari ai neamului românesc în divanurile ad hoc abdicând de vanități, de interese particulare recunosc că moldoveanul și muntenianul e frate, e român, decretează sub stăpânirea unui domnitor unirea principatelor române. Moldova și Muntenia trec pentru vecie în analele istorice, în locul lor apare principatul *România*. Țara e plină de bucurie, muntii și văile ei resună de cântecul cetățenilor înfrățiți; în Iași și București românul fericit cântă „*Hai să dăm mână cu mână ce-i inimă română!*”...

Dincoaci se apropie *era libertății*; pe drumuri, prin sate și orașe miș și sute de ostași colindă, puștile sună, oameni răniți și morți cad: suntem în presara alegerilor dietale, când are să se pronunțe liber și nesilită vocea poporului.

În centrele cercurilor electorale stau deja de zile adunați zi și noapte rezoluți și cu convingerea izbândeii în piept multe, mândre cete de români. Preoți și învățatori veghiază cu ei și așteaptă ziua mare. Din mijlocul lor glume și doine s'aud, „Cine n'a ținea cu noi, crească-i coarne ca la boi”, „Iarbă rea din holdă piară, piară dușmanul din țară” e cântecul lor cel mai predilect. În ziua alegerii preșidentul cu toată năvala străină proclamă de deputat dietal pe *Emanuil Goșdu*. Tăria, credința, curățenia sufletească și iubirea de neam îl trimisese acolo. Ajutați de aceeași virtute mai intrară în palatul curta nemeșilor vr'o douezeci români voinici. Vrăjmașii nostri s'au spăriat, ne-au scos, dar noi tot suntem și vom fi.

De atunci românul are biserică națională, se înavuțește, învață și se luminează.

Dincolo a străbătut și la noi doina dorobanțului falnic „Ne-a veni și nouă odată zi de plată și răsplată...”

Sunt român!

Românul creștin salută azi pe fratele său român cu „Christos a înviat!” și eu salut pe străinul cu: Românul sa deșteptat!

Ioan Costa.

CHRISTOS A INVIAT!

*In pacea nopții adormite,
Prin zarea lumii, trec în sboi
Miș umbre albe, tresărite
De un viu și negrăit fior;
Ear cerul stelele-și aprinde,
Le face sorți, la semnul dat,
Și toate umbrele cuprinde
Cântând: Christos a înviat!*

*Departa 'n stepe și pustiuri —
Prin țara demonului rău,
Intrat-au fermecate riuri,
Pe unda lor e: Dumnezeu!
Un lanț grozav l'alui intrare
S'a spart, vîind ca vînt turba
Și demonii în fugă mare
Strigau: Christos a înviat!*

*Minune, cum nu mai fusese
Ne înoeste al vieții drum,
Și voci de îngerii, dulci, alese
Ne cântă bucurii acum;
O sfântă pace se arată
În lumea arsă de păcat,
Și tot creștinul să desfată
Cântând: Christos a înviat!*

*Prin sate, românașii, eată!
Cu mic cu mare se grăbesc,
S'asculte slujba avîntată
Ce preoții o s'evêrșesc.
Bisericițele sunt pline
De un singur dor și gând cu
Să învîiem și noi cu Tine,
Cântând: Christos a înviat!*

Al. Muntean

„Princesse Filigrane“.

I.

— Princesse Filigrane! Prin Filigrane!

Ea se opri în mijlocul câmpii flori. El își grăbi pașii și-o aj. Încordarea asta mică de puteri, fi să i se urce sângele în față, să-i inima mat repede.

— Ce dorești să-mi spui?

— Ce alta decât că te am drag Atât de dragă..!

— O, mi-ai mai spus-o azi de i

— Le-ai numărat dară, și ma că mă ai drag!

Ei i-se făcu milă de melancoli care spuse aceste cuvinte.

— Nu fi supărat! Știi cum . trebuie să mă iai cum sunt... Vîine așezăm aici pe pajșteea verde, și vestește mi ceva.

Se așezară unul lângă celalalt. i așeză florile culese în poale, și impl din ele o cunună, o puse pe fruntea. Erau niște flori simpe de câmp..

— Ce bine îți șade! — îi zi bătînd veselă în palme și rîzînd i copilă mică

El îi luă mîna și-o sărută. Vîi bucuria ei, și pe el îl cuprinse ve. Incepu să ridă și el, dar o tusă s îl înecă.

— Vezi ce rău ești! De cât nu te-am rugat să grijești de tine nu alergi, să te cruți... Dar tu mă ascultă Și mat zici că mă ai drag

Nu era nici umbră de prefăc în vorbele ei. În tonul cum le zise tren o dragoste adîncă.

— Las', princesse Filigrane veni vara, o să mă reinsănătoșe. deplin și atunci vom fi atât de fer

— Vom fi atât de fericiți... petă și ea încet, și o durere nebun strînse inima. Vedea că zilele lui numărate...

El oftă și zise: „Ași dori să fiu re!”

Și a venit un înger și a zis: „Să fie n al dorit“

Și fu rege. Înaintea căruței sale erau călăreții mulțime; și pe urma căruței, erau călăreții, iar peste capul lui pluteau două tadjong-uri de aur.

Soarele ardea cu raze fierbinți, de se ca iarba.

El regele se plângea, că soarele îi ge obrazul și are putere asupra dînsu-și, și mulțumit nu era.

Apoi oftând a zis: „Aș vrea să fiu are“!

Și a venit un înger din cer și i-a zis: „Fie, după-cum ai dorit“.

Și fu el soare. Și își îndrepta razele în sus și în jos, la dreapta și la stînga în toate părțile.

Și părlea iarba de pe pământ și fele domitorilor, care erau pe pământ.

Dar un nor se așeză între el și pământ și razele soarelui se reflectară.

El se supără, că puterea-i găsise într-o privire, se plânse că norul e mai puternic decât dînsul; și mulțumire nu avea.

Ar fi vrut să fie nor, așa strașnic, și norul.

Și a venit din cer un înger și a zis: „Fii cum ai dorit“!

Și deveni nor și să așeză între pământ și soare. Prindea razele, iar pământul înverzea.

Norul revărsa ploaie cu picuri mari pe pământ; și riurile se umflau, iar varile duceau roadele câmpului.

Și pustiile erau lanurile de puhoiul și apă.

Și pe o stîncă el căzu dar aceea nu se clătina. Năpădi atunci cu puternicie alură, dar stîncă nu se mișcă.

Și se supără, pentru-că stîncă nu se reza să cedeze și pentru-că zadarnică era puterea potopului său. Și nemulțumit era.

„Stînce-i — zise el — putere peste mine s'a dat! Stîncă vreau să fiu“.

Și un înger din cer a venit și acela a zis: „Așa să fie cum dorit-ai“.

Și se făcu el atunci stîncă; și nu se nișca nici când îl ardea soarele, nici când ploaia îl năpădea.

Dar a venit un om, cu ciocan și cu laltă ascuțită și cu un greu bătător, de aia piatra din stîncă.

Și stîncă zise: „Ce-i asta, ca omul să aibă asupra mea putere, de croiește piatră din sinul meu“? Și iar nu era mulțumit.

Și zise: „Mai slab sunt decât acela... doresc să fiu omul acela“!

Și a venit un înger din cer și acela aște vorbe i-a rostit: „Fie voia ta“.

Și fu el earășii petrar, și tăia piatră din stîncă cu grea osteneală; și împlinea o muncă grea pentru puțin câștig. Și era mulțumit

Trad: *Rigoletto*.

BUGETĂRI.

Bărbații admiră ceea-ce iubesc; femeile iubesc ceea-ce admiră.

Omul cel rău e ca cărbunele, dacă nu te arde te înegrește.

Femeia care șade acasă poate părea mică dar face treburi mari.

Pacea este timpul în care copiii își îngroapă părinții, războiul este timpul în care părinții își îngroapă copiii.

Mai multe muște cad în miere decât în oțet.

Nici odată nu poate ști omul, unde se sfârșește îngerul la femei și unde se începe diavolul.

LA POLUL NORD, LA POLUL SUD...

(Din poeziile de curând decedatului poet Iuliu C. Săvescu.)

*La polul nord, la polul sud sub stele adormite,
In lung și larg, în sus și jos se întind pustii nemărginite,
Pustii de gheață readorm sub așternutul mării ind,
Cu munți înalți, cu văi adânci, la polul nord, la polul sud.*

*Când dintre munții solitari îngălbinește luna plină,
Vărsînd pe albul solitar o cadaverică lumină,
Se ved eșind ai mării urși cu ochii de foc cu pașii rari,
Când dintre văile adânci, când dintre munții solitari.*

*Și dorm adânc și dorm mereu nemărginirile polare,
Iar din prăpăstiile adânci se aude o stranie vibrație,
Și urșii albi înduioși într'un oftat adânc și greu,
Se întind pe labe de sidef și dorm adânc și dorm mereu.*

BĂRBAȚII NOSTRI.

De

Marcel Prévost.

Julien este un onest, de și bogăția nu l'a prea răsfățat... Este silit să muncească pentru a trăi, și este funcționarul principal al unui perceptor din Paris: patru mii de franci venit. Nevasta sa, o brunetă nostimă și cochetă, i-a adus ca zestre o mie de franci rentă. Cu suma asta trebuie să trăești ca niște burghezi.

Trăesc. Trăesc chiar din belșug: cei ce alarmează onestitatea adevărată a lui Julien.

Mai întâi, apartamentul lor, la etagiul al treilea al unei frumoase case din Passy, ar părea la prima vedere scump pentru niște oameni cu un venit așa de modest. Dar, Luisa (nevastă-sa), a vorbit cu proprietarul în momentul când au închiriat casa; și proprietarul a consimțit să facă o mare reducere.

„Pentru că tu ești funcționar“, i-a zis Luisa venind acasă.

Tot așa, mobilierul cel luxos, tot Luisa l'a orânduit, grație răbdării ce a avut de a sta pe la negustorii de mobile. Nici nu s'ar putea închipui ce ocazii Luisa găsește pe unde se vind lucruri la licitație.

A cumpărat o pendulă Empire cu 20 de lei, un fotoliu Ludovic al XVI cu 10 lei și câte și mai câte. Pentru toaletele Luisei, același lucru: este de o dibăcie de vrăjitoare în copierea modelurilor renumite.

— Cât privește asta, n'am ce zice, își repetă onestul Julien: de douăzeci de ori am văzut-o eu lucrând la cărpele sale...

Își repetă acestea cu plăcere, căci, cu toate acestea, onestitatea lui este câte odată neliniștită și alarmată.

Oare Luisa?... Tot sângele său de om onest fierbe la această singură idee; îi vine pofta să ia pe tinăra soție de mână, și să-i facă un interogatoriu cum fac bărbații în piesele de teatru!

Dar, înainte de a se decide la aceasta, reflectează.

— Să ne asigurăm că cheltuelile noastre întrec venitul, își zise el.

Și acest model al funcționarilor face adunări, scaderi, reguli de trei pentru ca să poată stabili în ochii cinstei sale că, într'adevăr echilibrul persistă în bugetul său, fără ca să mai fie trebuință pentru a-l menține de a introduce la activ vinderea femeii sale... Drace! e drept, e de tot drept!

Dar în fine, e posibil, și asta ajunge, nu este așa? pentru a asigura conștiința unui om.

Numai, câtă ce se întâmplă; ceva mai curios și în stare să chinuiască această conștiință delicată: salariul funcționarului nu se mai mărește! și cheltuelile casei cresc în mod foarte clar an cu an.

Regulele de trei (cu multă paciență calculate, arată că veniturile sunt așa de mici în raport cu cheltuelile, în cât te revolți.

Julien nu vrea să fie înșelat: se dăce să vorbească nevastei sale, foarte frumoasă.

Dar, cum Luisa, frumoasă și cochetă, de o altă rasă decât el, îl intimidează totdeauna, el o întreabă cu un ton umilit.

— Scumpa mea... ascultă... Te rog să mă ierți... Ai să-mi spui că mă amestec în lucruri care nu mă privesc... Știu cât ești tu de plină de judecată, dibăcie și economă... Dar îți mărturisesc totuși că, de cât-va timp, sunt puțin neliniștit... Nu nu suntem bogăți... Mi-e frică că cheltuelile noastre să nu fie puțin cam... Avem noi datorii?

El a găsit acest subterfugiu evitând astfel marea scenă, de care se temea.

Ce face Luisa?... Ia în mânele sale capul sbârilit al funcționarului, îl acoperă cu sărutări, rîzînd cu hohote, și numindu-l „mare prost“.

El nu înțelege; vrea lămuriri.

— Mare prost! Ți-a trebuit mult timp ca să vezi, că nu cheltuim mai mult de cinci mii de franci pe an.

— Et bine, atunci, noi aveam mai

mult de cinci mii de franci pe an, de cheltui, încă totul...

Nu face ochi așa mare prostule!

Ce? tu n'ai auzit vorbindu-se de mine, de minele de aur?...

— Da... se zicea...

— Se spunea că hărțile William S. G, pe care le-am cumpărat cu 23 lei luna trecută, sunt contate azi cinci livre la Londra?... și din care nevasta ta a cumpărat patru sute pe 23 de lei.

— Luisa! E cu puțință! Ai făcut tu asta?

— Da... Nu avem azi mai mult de cinci-zece de mii de franci ai noștri...

Julien mărturisese că nevasta sa este o minune. Oh! greutatea care i-a fost luată după inimă! Cinci-zece de mii de franci mai mult s'au mai puțin, îi este la urma urmelor egal! El nu este lacom și nu trăi cu nimic.

Dar, acum, nu mai sunt adunări, scaderi, reguli de trei pentru ca să-și liniștească conștiința.

Cheltuelile pot să se îndoaie în menagiul său: onestul om își liniștește conștiința cu aceste cuvinte magice: William S. G.

Prea târziu...

— S'o ved pe „Rica“! S'o fi în mare?...

— A. să ști cum pomenește într'un de tine, cum te dorește; și în naivitatea ei copilărească zice că numai po-tine te vrea de bărbat...

Rica intră în odaie; se oprește stîlp lângă ușe și e roșie, — deși nu găsește păreche între bujori

Voiu să mă apropiu de ea — fugi din odaie.

II.

Ce frumoasă, ce divină fecioară în
plinul farmecului s'a făcut Rica! . . .
Par'că nu pot să mă uit la ea,
fără de-a mi se ruși bătăile inimii. . .
— În trecut am venit, s'o ved. . .
Plec, căci a sosit ceasul plecării
— cu gândul de a o revedea cât de
în grabă.

Li string mâna, de „adio“; și mi s
incrimenite buze, de nu pot scoate din
gură un cuvânt.

Lung privește ea în ochii mei.
Ochi i încep să scîlbească de „rouă“, ce
nu pot ascunde pleoapele, nici capul ce
se da într-o parte . . .
Adio!

III.

Rica se mărită!
Ce prost am fost! . . .
— Prea târziu pricep.

Cunctatore.

Gazda norocului.

În vremurile cele vechi, pe când
blagoslovenia Domnului era pe pământ,
traia un boer mare. În casa acestui
boer dejugase norocul și-și făcuse cul-
cușul aci.

Din pricina aceasta, ori-ce făcea
boerul, îi eșia în de bine; ori unde
punea el mâna, punea Dumnezeu mila.

Și era bine văzut la curtea lui
Vodă. Nu că doară era vr'o mană
mare de dinsul. Era și el om ca toți
oamenii; ci ia așa, pentru că avea
noroc.

De se auzia că vrăjmașul a dat
năvală în Țară, Vodă chema îndată
pe acest boer, îl trimetea asupra vrăj-
mașului; și el, te miră cu ce tertipurii
punea vrăjmașul pe goana și mîntuia
Țară de nevoi.

De se ivia vr'o foamete ori vr'o
molimă, Vodă poruncia boerului să se
ducă să vază și să facă ce o ști el,
numai să potolească mânia lui Dum-
nezeu. Și el, boerul, cum se ducea
nu știu ce făcea el, nu știu ce dregea
că numai auzial că foametea, că mo-
lima s'a ostiat, și iar se întorcea bi-
nele.

Avuțiile îi curgeau ca ploaia. Hol-
dele de pe moșiile lui burdușau pămîntul.
Vitele îi se înmulțeau ca spuza
și ca iarba.

Sta și se mira și dinsul de atîta
noroc ce căzuse pe capul lui. Din pri-
cina aceasta începuse a se îngrijura.
Simțea el că n'are să fie mult așa.

Nevasta și copilul îi mîngiau și
voiau să-l scoată din această părere;
el însă tăcea și își căuta de treabă.

Intr'o zi se duse să se scalde. El
se uitase cu un inel de mare preț în
deget, și nu știu cum făcu că-i scăpa
inelul în apă; în loc să cază la fund,
inelul plutea pe d'asupra apei. El se
cruci de această minune, se dete după
dinsul, îl apucă și îl băgă în deget.

Atît noroc nu se mai văzuse. El
zise: „Aceasta este culmea norocului.
De aci încolo n'are să fie bine de
mine“. Și așa și fu. Pasă-mi-te norocul
își luase ale trei fuioare de la casa
lui, și p'aci și-e drumul.

Intorcându-se acasă, spuse ne-
vestei și copiilor ce i se întimplase
la gârlă; apoi le zise: „Țineți-vă bine,
dragilor mei, că atîta noroc n'are
să fie mult. El trebuie să-și întoarcă
cojocul.“

N'apucă să-și isprăvească cuvîntul,
și de odată se pomeni cu niște slu-
jitori domnești cari intrară la dinsul,
și îi spuseră că este osîndit la tem-
niță, și că toată averea lui este luată
pe seama Domniilor.

Vru el să se ducă la Vodă, să

se înțeleagă la cuvinte, dar cine îi mai
dete pas! Puseră mâna pe dinsul slu-
jitorii, îl legară cobză, și îl duseră la
pușcărie.

El, de nevoe, se întrarmă cu
răbdarea, și suferi toate asprimele res-
triștei.

Nevasta și copilul îi rămăseră pe
drumuri.

Legat, ferecat în închisoarea lui
bietul boier nu mai știa nimic de af-
seși. De mîncare, îi aducea păzitorul
numai pâne uscată și apă.

Aștepta el să fie scos la judecată
ca să se desvinovățească, fiind-că să
știa curat la inimă, dar fu uitat acolo
nu știu cât timp. El trăia acum nici
cu viii nici cu morții. Aștepta din mi-
nut în minut, să fie dus la moarte.

În loc de nevastă și de copil, îm-
pregiurul lui acum avea păienjenii în-
chisorii și șoarecii cari îi luau din mîna
și chiar bucățica de pâne uscată ce-l
aducea. Părul, barba și unghiile îi cres-
curea ca la un om sălbatic. Se jigărise
bietul om de nu-l mai cunoștea.

De unde-i venise lui această urgie
domnească?

Pismașii îl părăsiră la Domnie, că
voise să-și vînză pe Domnul său, și
câte și mai câte. Vodă crezu, ca un
Vlăduță ce era el, și fără a-l mai cer-
ceta, porunci de a-l arunca la închi-
soare și nu-și mai aduse aminte de el.

Trecuse multă vreme și boerul
nu mai avea nădejde de scăpare.

Nevasta boerului, în timpul acesta
umblase și cruciș și curmeziș, se rugă
de bun și de rău, și de mare și de
mic; și abia, abia isbuti să dea ochi
cu Vodă.

Ea îi spuse neajunsurile în cari
se afla ea și copilul ei, îi înșiră cu dea-
mănuntul slujbele făcute de bărbatul
său Țării; îl făcu să înțeleagă neca-
zurile bietului om acolo în temniță,
uitat de stăpînire, uitat de oameni și
de Dumnezeu, și îi ceru voe ca mă-
car să o lase să se ducă să-l vază.

Voia o dobîndi.

Și într'un suflet se duse la închi-
soarea bărbatului său. Acolo dacă a-
junse, arătă pitacul lui Vodă și porțile
temniței îi se deschiseră.

Intrînd, nu-și mai cunoscu bărba-
tul; părul crescut și nepeptănat se îm-
pislise pe capul lui; barba îi ajunsese
până aproape de briu; mustățile îi sta
la gura lui ca un stuf; hainele de pe
dinsul putrăziseră; sub el o mîna de
paie, și ș'alea umede, îi strujise tru-
pul, de nu mai avea hal.

Boerul cum o văzu, o îmbrățișă
și îi spuse să aibă răbdare, că Dumne-
zeu cearcă pe om, dar nu-l pedepsește
așa îndelung. El o rugă să facă ce-o
face, să-i aducă nițică varză acră, căci
i-se lihnise inima de tot.

Nevastă-sa se duse iute pela prie-
tenii, pe la cunoscuții, să ceară o varză
căci nici atît nu mai avea cu cât să
o cumpere, și dobîndind o varză acră
căci i-se lihnise inima de tot.

Nevastă-sa se du-se iute pe la prie-
tenii, pe la cunoscuții, să ceară o varză
acră, o puse într'o oală și i-o aduse
bărbatului său. Stînd ei de vorbă și
mai îmbărbătându-se unul pe altul, puse
oala cu varză alături cu ei.

După-ce vorbiră ce vorbiră, vru
să mînănce și el nițică varză. Când
colo ce să vază? Un șoricel dăduse
în varză și nici de dînsa nu avu parte.

Atunci începu să zimbească și
zise nevastei să-i aducă un bărbier, ca
să-l tunză, căci acum s'a sfîrșit toate
necazurile și nevoile lor.

Încă vorbind iată că vine temni-
cerul și îi spune că, din mila domnească,
i-se dă drumul dela închisoare.

Pasă-mi-te Vodă, după rugăciunea
muierii boerului, își aduse aminte de
dinsul, oare-cînd harnic și credincios

luă în cercetare cu d'amăruntul toate
învovățirile ce i-se aduseră, se în-
credință că pe nedrept a fost osîndit
și porunci de-l scoase din temniță, îi
dete averile înapoi și îl puse iarăși în
cîntea din care îl dase jos.

Cînd binele ajunge la culme, să
te aștepti la rău: cînd răul trece peste
măsura firii, să te aștepti la bine.

P. Ispirescu.

INDREPTAT...

Cunoscu-mi vina din trecut:
Ți-am fost furat o sîrutare,
Tu m'at mustrat de ce-am făcut,
Și, iată, vin să-ți cer iertare.

Căci pace 'n gând eu n'am d'atunc,
În suflet port o suferință,
Sfințită prin a mele muncă,
Prin lacrimi de pocăință.

Un gând pribeag, un dor ascuns —
Adese 'n calea ta mă scoate,
Să-ți spun de chinul ce-am ajuns,
Dar' mut rămân; — uitat-am toate.

Aș vrea să cer să mă desleg
Ca tîgîd s'am ca mai înainte,
Dar simt că tot mai mult mă leg
Și-mi iat puteri, simțiri și mînte.

Țința 'ntreagă-mi stăpînești
Și soartea-mi este în a ta mîna,
Vieață-mi ești — noroc îmi ești,
Eu sclav ți-s — tu îmi ești stăpîna.

Și mai ceva . . . dar cum să-ți spun,
Că 'n fața-ți blînda stînd eu tremur?!
Un dor mai am — un dor nebun,
L'as spune 'ntreg dar mă cutremur:

Stăpîna dragă, scump odor!

De ai de mine îndurare

Și n'at vrea 'n vina ta să mor —

Mat las să-ți fir o sîrutare.

ghio-cel.

ANECDOTE.

În tot locul sunt oameni hazlii, dar
adevărata lor patrie etotuși Franța. Între
francezii totdeauna au fost și sunt un nu-
măr frumos de oameni ai anecdotelor și
nu odată s'au găsit între ei și cu nume
istoric.

Așa a fost d. e. Bantru consilier de
stat a lui Ludovic XIII, care afară de asta
a mai fost și poet și membru al Acade-
miei, de aceea însă nu s'a liniștit de-a nu
face haz și cu membrele casei domnitoare.
Odată regina, Ana de Austria, l-a încu-
noștițat pe Bantru, că ar voi să facă
cunoștința nevastei sale. Bantru a declarat,
că se simte foarte măgulit, necaz e
numai, că nevastă-sa e puțin surdă.

— Nu-i nimic, — zise regina, voi
vorbi cu ea în ton mai înalt.

Bantru a grăbit acasă și-a dus vestea
învăletoare nevastei sale, care se înțe-
lege s'a bucurat foarte mult. A făcut însă
observația că cu regina trebuie vorbit în
ton înalt, că aude cam rău.

Cum a apărut doamna Bantru în
fața reginei, aceasta a început a vorbi cu
ea strigînd, doamna Bantru încă striga
cum pute. Damele apoi au conversat astfel,
ear împăratul — pe care Bantru l-a încu-
noștițat de hazul ce are să facă — rîdea
cu poftă în oadaa vecină.

Nu de mult, vre-o 10—15 ani, s'a în-
tîmplat următorul cas:

Un domn din străinătate se întâl-
nește cu un cunoscut hazliu parisian, pe
care însă nu-l cunoștea. Între altele amin-
tește străinul, că ar dori să facă cuno-
ștința criticului renumit Sarcey.

— Dar bine că acela sunt eu, — zise
necunoscutul.

Străinul s'a bucurat nespuse de mult
și a cerut permisiunea să cerceteze scrii-
torul valoros, a cărui aderent era demult.
Pseu-Sarcey l-a și poftit pe ziua viitoare,

la anumită oră, și i-a dat adresa lui Sarcey
adevărata. Însă i-a făcut observația:

— Grijește, dacă vii la mine. În lo-
cuinta mea te va primi un domn bătrîn
cărunt, cu barbă, acesta-i secretarul meu.
E un om vrednic, are însă mania că-i
place a se preda de Sarcey. Nu-l asculta
ci pretinde să te lase la mine.

Străinul în ziua următoare a și venit
la anumita casă și l-au condus înaintea
adevăratalui Sarcey.

— Caut pe domnul Sarcey — zise.

— Eu sunt, — răspuse dl bătrîn.

— Te rog. . . Știu deja. . . Dă-mi voie
să intru la adevărata.

Sarcey s'a uitat uimit, apoi a încer-
cat a convinge necunoscutul, că în adevăr
el e acela pe care îl caută, dar zadarnic.
Sfîrșitul lucrului a fost, că s'au certat și
în urmă Sarcey a dat afară pe oaspele cu-
rios. Hazliul a câștigat prin astea două
lucruri; a păcălit străinul și-a supărat pe
critic, care i-a criticat fără cruțare o piesă.

Un renumit humorist a fost, Vivier,
un bogat parisian, care așa zicînd și-a
pus de scopul vieții a păcăli oamenii. Mai
mult îi plăcea să păcălească vagabunzii de
pe stradă și nu odată a produs întreagă
strînsură în stradă prin originalele-i idei.
Odată se oprește la malul rîului Sena. . .
Își i-a instrument de măsurarea apei, și
cu o față solemnă începe măsurarea. În
curînd s'au adunat vagabunzii din stradă
în jurul „inginerului“, cînd apoi au fost
destul de mulți Vivier le zise: — Care
dintre D-Voastră ar fi atît de bun, să-mi
țină sfoara măsurătoare.

S'au oferit și o sută. Vivier și-a ales
unul, care apoi cu mîndrie, a ținut șire-
tul, pînă se reîntoarce „domnul inginer“.
Se înțelege, a putut ținea pînă dimineață,
că Vivier a dispărut cu totul.

De altă-dată ear' pe cel mai mare
boulevard s'a oprit și luînd instrumente
de inginer începe a măsura strada de-a
latul. Polițistul vîzînd lucrarea „oficioasă“
a inginerului cu față solemnă, opra trăsuri-
le și tramvayele în toate părțile, pînă-și
termină „d-nul inginer“ lucrarea. Oamenii
s'au adunat, trăsurile se îngîmădeau una
peste alta, așteptînd cînd își pot urma
drumul, călătorii strigau, erau impacienți,
o mulțime de polițiști s'au adunat și abea
putea ține buna ordine și liniștea. Cînd
apoi sgomotul și-a ajuns culmea, Vivier
și-a adunat instrumentele, a mulțumit po-
lițiștilor pentru oboseală, și tot cu față
solemnă s'a îndepărtat.

Puțin cam mare glumă de April și-a
permis ziarul din Londra „Eveningstar“,
în zilele ultime din Martie a publicat. În
loc luminat, că în grădina muzeului de agri-
cultură din Inshingto, în prima April va
fi admirabilă expoziție de măgari, unde
se pot vedea așa mulți și frumoși măgari,
ca nicăiri vre-odată. În ziua anumită o
lume multă a curioșilor a cercetat grădina,
în urmă au observat numai, că ziarul îi
numea pe ei singuri măgari.

Despre vieață.

Ne uităm la lume și la calea ce o
bate și înțelegem interesele, ce o pre-
ocupă, scopurile ce urmărește. Din nisu-
ințele ei cunoaștem și rostul vieții de azi.

Viața o vede mîntea luminată de azi
stînsă cu ultima răsufare a omului; și ori-ce
nădejde îi este de prisos, căci materia și-a
ajuns destinul ei: prefacerea de nou în ma-
terie primitivă. Știința de azi, n'are prin ur-
mare mîngăre pentru el, așa că strigă bietul
om cu Campbell: „O știință înaltă, de aceea
te-ai înălțat așa de sus, ca să întorci înapoi
cu vestea desperării“.

Și totuși lumea i-se închină și o
adoară: toți vreau a vedea, a ști și înțelege.
Mîntea a ajuns azi maiorena cu doctrinele
și logica ei relativă, a ajuns chiar autocrati-
că și tirană, isgonind pe ceilalți conre-
genți peste omenime: în întîiul rînd pe soața

cea credincioasă inimă, încât azi și în viața omului vezi, după Heine, ca și pe ceri: când lucește soarele a dispărut luna.

Dar lumina de azi e lumina soarelui de peste Nordul pământului, unde n'ar să cauți florile și rodirile cele mai frumoase, pe care numai căldura le face să resară. În zădar și aștepti din pieptul de aramă al omului timpului de acum să resară florile gingașe ale inimii, sentimentele înălțătoare.

Căci Adamul de azi încă a mâncat din mărul științei și perdu un nou paradis, împlântat și împodobit de Isus Christos, cel ce i-a redat mulțumirea și fericirea: inima adevărată. Sau să repețește acum din nou mitul lui Prometeu: pentru scânteia divină, ce s'a dus, de pedeasă și-a jertfit inima omului.

Și uită, ce stare de lucruri aflăm sub absolutismul minții, ce adevăruri, ce credință.

Stea minții conduce spre alt Vifleim, unde noul Mântuitor nu se naște în esle, ci în porfiră și vison, ear Magii nu 'i duc lui aur, ci din contră vreu să îl răpească aurul.

Creșterea, cultura de azi conduce spre bogățiile lumii, spre materie. Il despoae pe om încă de vreme de poezie, idealism, iubire, ear în schimb 'i dă receală, egoism, înțelepciune lumească. Ii zicecu Jago, „Pune numai cât mai mulți bani în busanar, Rodrigo!“ Ne învață, că partea convenită a celor bogăți e existența, vaza, și plăcerea vieții, ear celor săraci li revine ca soarte ignorarea, miseria.

Averea e pe deplin signatura vremii de azi, ea e marea, spre care grăbesc fluviile lumii, și riurile aceste pornite nu mai pot fi azi împedecate prin nimic în drumul lor spre mare, nu de cinste, ce i se pare lacomului de fără rost, nu de credință, după el, poveste bună pentru copii, nu de iubire, ceva „nerecunoscător“ și fără înțeleș azi.

Nu-l mai este azi pedecă nimic duhului acestuia al Mamonului, pentru-că sărăcia, ce se mângăie cu florile de mai sus, e de timpuriu perhorescată de creșterea modernă.

Incă de curând vede azi vâstarul familiei, că sărăcia suferă, că sărăcia se ceartă la vatra părintească, că sărăcia e desprețuită, că banul înlocuiește lipsele trecătoare.

Esperiază, învață, se însoară pentru-că să ajungă la o stare bună materială, la cheia cassei. Câți tineri se animează de dorul sfânt al inimii când pășesc la binecuvântarea legăturii căsătoriale înaintea altarului, și nu sunt mai mult animați la acest pas de câteva notițe ale — cărții funduale?

Câți tineri prin căsătorie își vënd fericirea din cauza societății care nu cunoaște fericire fără avere și poartă devisa: uite numai înainte cu cât mai puțină muncă, și cu cât mai mare comoditate, cinste, autoritate, succes, glorie într'un minut cuvintele magice ale lumii.

Câte fețe menite la o soarte bună nu se întorc dela Phidas cel plin de foc, și se încred lui Midas cel bogat?

Câți inși pentru avere și interese nu și fac apoi curaj cu Paul Hervieu: „Căsătoria numai în cei 20—25 de ani e neplăcută, mai târziu o îndatinează omul“, deci dară nu trebuie a se prea îngrijii pentru aceasta — mică neplăcere.

Câți sunt bărbații ce fac afront prejudițiilor lumești, și în fața caterisirii societății tot nu se tem a gândi la fericirea lor adevărată și a-și alege o consoartă fără gloriola averii, ci cu cea a moravurilor bune și cu bogăția sufletului?

Și lumea de azi nu mult își bate capul cu aceea, că rezultatul succes numai atunci e dulce, dacă e câștigat pe calea dreaptă și adevărată, muncă cinstită și capacitate, că vaza are să se întemeieze pe podoaba sufletului, pe caracter. Ea învățată de rafineria culturii ține, că cel puternic are și drept, cel astut și isteț e și capabil, cel obrasnic o duce departe, cel nesimțitor e

înțelept, ear chemare nu cunoaște, mai mult numai carieră. La toate aceste ajungi cu bani, și încă de odată le poți câștiga pe toate.

Aceste vederi isbesc azi pornirile nobile ale celor buni, fac să sgdue credința acestora, și să vezi tot mai mare descurajare dela voirea și facerea binelui adevărat individual și general.

Pentru-că cine are azi autoritatea lui Christos, ca să isgonească cu biciul pe atâți precupeți? Când tocmai binecredincioșii se vënd biciuiți de toate părțile?

Signatura vremii de azi e însă un proces firesc al societății, în direcția, în care s'a pornit de vremuri. Christos însuși pentru neșatul și iubirea de glorie a învățăcelilor a fost vëndut, părăsit în suferințe și răstignit de dușmanii săi.

Nu numai Iuda a fost inspirat de acest duh ci și ceilalți apostoli. Toți învățăcelii lui Isus și au vëndut înșelatul idealul poporului jidovesc, și așteptarea unui Mesia glorios, toți își închipuiau împărăția mesiană bogată de bunuri lumești și așteptau câștig, funcții înalte pentru sine în acea împărăție. Petru oare nu aduce aminte lui Isus, că el au lăsat toate, ce li va da deci resplată? Nu oare intimii lui Isus, fit lui Zevedei fac pași ca să fie mai mari în noaua împărăție, unul de-adreapta, altul de a stanga, nu oare și pe drumul spre Golgotha pentru rang dispută?

Și ei au fost materialisti. De câte ori nu-l muștră Isus pentru necredință și puțină credință? De câte ori nu li arată marea învățător al lumii că împărăția lui, sau fericirea, ce o aduce el omenimei, nu e din lumea aceasta, căci constă din reînnoirea sufletului și a inimii.

Ear când acești învățăceli cari l-au părăsit pe Isus în suferințele sale, s'au luminat de puterea spiritului trimis de cel de sus, au înțeleș învățătura lui Christos și s'au însuflețit de ea; cu puterea unei stânci au oprit în cale materialismul lumii, și aceasta a trebuit să-și adune noaue forțe și a începe de nou lupta cu puterea reînnoită a omului.

Această luptă, care azi mai rafinat se poartă din partea lumii asupra puterii ascunse a sufletului omenesc, e lupta între pământ cu vecinicia.

Ființa omenească doar o espune adevărată biblia, când zice, că omul e făcut din țărână, dar Dumnezeu a suflat viață în el. Aceste două lupte într'insul și rezultatul dau aspectul omenimei și caracterul vieții.

Omul prea adesea-ori se împedecă în materie, apoi ear se reculege, caută spre ceriu, devine conștiu de sine, și de ținta sa. Trebuie s'o vadă în fine, că fără idealism nu e fericire, ear idealismul mai potrivit naturii nemateriale a sufletului, idealismul și cel mai mângăitor îl poate afla abia în biblia cea închisă azi de lume, și va afla într'insa, „calea, viața și adevărul“. Și acest adevăr, fără de care adevărurile lumii sunt ca ceața, ce la căldura soarelui adevărat, al inimii întărite de Christos, dispore, ca și când nici n'ar fi fost, earăși se va sălășlui între noi, când se va simți mai tare lipsa lui, căci în fine și pe rând totuși ajung oamenii chiar și în clipitele de pe urmă ale vieții să cunoască deșertăciunea celor lumești și mărirea legii lui Christos, care experiență însă atunci puțin le va putea folosi.

ZIUA MORȚII MÂNTUITORULUI

Institutul astrologic din Berlin s'a ocupat în vremile din urmă cu data morții Mântuitorului, și în socotelile sale — inescapabile din punct de vedere științific — a ajuns la rezultatul, că această dată cade pe ziua de 6 Aprilie anul 30. Socotelii s'au făcut de către profesorul universității din Königsberg, Hans Achelis, care le-a subșternut la 1 Noembrie 1902 societății științifice din Göttingen. Sfintele evanghelii ne ofer două puncte de

măncare: ziua, în care a murit Isus, și numirea ebrei a lumii.

In privința zilei nu mai încapă îndoială. A fost o zi de Vineri. Toate evangeliile sunt de acord.

E însă divergență cu privire la raportul dintre ziua morții și luna. După spusele sfântului Ioan, Isus a fost executat în ziua 14-a a lunii Nisan. Ceilalți trei evangeliști ne spun, că crucificarea s'a săvârșit în ziua a 15-a a lunii Nisan, adică în ziua dintâi a marelui sărbătorii pesah.

Luna Nisan, către mijlocul căreia are loc sărbătoarea mare „pesah“, e luna întâi a anului ebru. Anul acesta începe primăvara; în luna Nisan trebuie să cadă dară în prima lună plină a primăverii. Sau și mai precis: luna Nisan s'a socotit așa, că în noaptea zilei a 15-a a acestei luni pe cer se vedea luna ernii. Asta a fost noaptea sărbătorii pesah.

Lunile noastre nu se pot așa după plac plasa; altminteri stătea însă lucrul la ebrei. Lunile ebreilor erau luni lunare, ce începeau când se ivia întâiul corn al lunii nouă, și țineau până la cea mai apropiată luna nouă. Lunile aceste, firește, n'aveau decât 27—28 de zile, și 12 luni de aceste nu făceau 365 de zile. Ca să aducă unul lor în concordanță cu anul natural, tot la 3 ani erau nevoiți să intercaleze câte o lună nouă. Luna intercalată cadea totdeauna după luna din urmă a anului, și astfel înaintea lunii Nisan, și intercalarea asta avea de atâtea ori loc, de câte ori luna plină a lunii Nisan ar p cazut pe iarnă. Astfel dura jumătate din luna Nisan cădea pe primăvară, și către mijlocul lunii Nisan — 14 zile după luna nouă — la sărbătoarea pesah, pe cerul primăverii străluccea totdeauna semiluna de iarnă.

In sara zilei a 14-a a lunii Nisan începeau paștile ebreilor. Cum asfinția soarele, ebreii pregăteau mielul de paști. După apusul lui deplin, începea ziua întâi de paști. Ebreii anume nu așa își socotiau zilele, cum ni-le socotim noi: de dimineața până sara, — ci de sara până aia sara. Cu prilejul unat astfel de sărbători de paști și anume într'o zi de Vineri s'a întâmplat crucificarea lui Isus. După-cum ne spune sfântul Ioan, asta a avut loc în ziua a 14-a a lunii Nisan, când ebreii își pregătiseră deja mielul de paști. După-cum ne spun însă evangeliștii Matei, Marcu și Luca, — Isus cu învățăcelii săi a luat încă cina asta și astfel numai în ziua întâi de paști, adică în ziua a 15-a a lunii Nisan l'au crucificat

In care an însă?

La tot cazul în vremea, când Pilat era guvernor, va să zică între anii 26 și 36.

Achelis a căutat să afle acuma, că în acești 10 ani de câte ori a căzut ziua a 14-a sau 15-a a lunii Nisan p'o zi de Vineri. A ajuns la rezultatul următor, că în acești ani ziua 15-a a lunii Nisan nici odată n'o căzut pe zi de Vineri. Ziua a 14-a însă de două ori: în anul 30 și 33.

Din aceste reiese dară că data de 14 Nisan — după-cum ne o spune sfântul Ioan — e corectă. Isus a murit la 14 Nisan. Dar în care an? La 6 Aprilie 30, sau la 3 Aprilie 33?

La locul acesta trebuie se luăm în socotințe diferite date cronologice d'ale evangeliilor. După însemnările precise ale sfântului Luca, Ioan Botezătorul s'a început activitatea în vara anului 28—29. Isus i-a urmat nemijlocit și el în țara a învățat popoarele. Trebuie dară, că Luca a pus anul morții pe anul 30. După spusele evangeliștilor Ioan, cu prilejul unei ședințe publice întâi a lui Isus, ebreii l'au oșis luarea aminte asupra bisericii lui Herodotus, care s'a zidit în decurs de 46 ani. (Ioan. 2,20) Asta numai în anul 27—28 în cel puțin o spune. De oare-ce acum, tot după spusele evangeliștilor Ioan, Isus doi sau trei ani a dat învățături publice, urmează să și sfântul Ioan considere anul 30 de anul morții lui Christos. Pentru anul 33 nu se găsesc date motivate.

REGĂSIRE.

Pe drum uitat
În vreme, ce nu-s,
Eu l-am aflat
Pe gânduri dus.

Era copil
Purtat d'amor,
Decât April
Mai schimbător!

Și l'am iubit
Dintr'un cuvânt
Și ne-am unit
Cu jurământ.

Cât vom trăi
Noi frați să fim —
Și de-om muri
În țintirim

S'avem un loc
Ales, sub fași,
Tot cu noroc
De a ne fi dragi.

El m'a luat
Și pe obraz
M'a sărutat
Într'un extas!...

Și ani, în șir,
Ne despărții,
Am tors la fir
De ndrăgostiți.

Dar într'o zi
Un rău destin
Ne despărți
În dor și chin

El a plecat...
În urma lui
Cer instelat
Părea că nu-i!

Și nici pământ
Nici lume, nu,
Un larg mormânt
Totul imi fu!

Era copil
Purtat d'amor —
Decât April
Mai schimbător.

Cu prietini mulți,
Cântări, musică,
La ce s'ascuși
De oameni mici?

Și el, încet,
Nepăsător,
Parcă n secret
Un trădător.

De atunci mormânt
Uitat, ... nimic,
Nici un cuvânt
Nu vream să zic.

Dar eată-l om,
Mi-s'a trezit,
Din lungul somn
Și l-am găsit.

Tot bun și blând
Dar mai bărbat,
Mort de flămând
De amor curat!

Și ce să zici?
Să-l ierți, așa-i?
Că ntre amici
E bun, când ai

Un prietin drag...
Chiar regăsit
Te fit cu el
Prea fericit.

Pr. Al. Munteanu

interesează de nevoile poporului, ci numai interese proprii materiale. În multe locuri s'amestecă d'adrep-luptele de partid și prin aceasta își a numeroși dușmani. Se plâng că în locuri pe vremea alegerilor și la ocaziuni preoții își fac mendrele în gure cu fibraele numai ca să-și poată ta voința — dar nu în interesul popu-rii ci în interesul ovreului satului, a plui, judeului, eventual în interesul ma-proprietar din sat, cu care este legat terese materiale. Preoții în multe lo-dau din capitalele bisericilor numai ace-impurmuturi, cari votează cu dînșii la rî ori le fac alte servicii particulare.

plâng că atunci, când în contra ace-preoții, cari nu-și cunosc înalta lor-are, fac arătare, jurisdicțiunea trăgă-și slăbănoagă a consistorului ori târziu ot, ori în cele mai de multe casuri odată, nu le dă satisfacție.

Unul dintre exmiști de ex a spus — fost gata a se justifica cu dovezi — că egerile de deputați trecute, un preot Banloc, i-a persuadat, să jure strâmb vorul contelui Karácsonyi, că n'au mituit. Exmisul singur cu alții la — după afirmatiunea sa — a jurat lb, pentru-că n'a cutezat să se opună, în așa stare materială, încât dacă se cea, i-se detragea arênda — ce o are Karácsonyi — i-se abzicea împrumu-a bancă — unde Karácsonyi e stăpân așa îl nimiceau.

Dacă lucrul acesta este adevărat, dom-Redactor, atunci el aruncă o lumină ce tristă asupra vieții dela sat; și preo-aceleia din interes public nu i-ar mai Banloc locul. Cine e capabil de aceste e, acela nu e demn de numele de t. Asemenea se plâng în contra unor-ătorii, din pricina cărora de multe ori stigați de străini — pentru ca să se une pe învățator, cer școală de stat.

Intr'astfel de împregiurări, domnule actor, nu mă mir, dacă acest de mulți osit popor, caută scut de apărare. De-bilele acestea împregiurări le folosesc aliști ca să câștige pe partea lor pol și filerii lui. Toate acestea stări de urf dacă și nu de tot dar în parte se sana. În special presa poate exercita brivinta aceasta mare influență. Pe fie-și, care nu umbra pe car cinstite, trebuie matisat, expus disprețului public și it imposibil. Nimeni n'ar trebui cruțat, e abuzează de poziția și puterea sa — acela ori-cine. Aceasta trebuie să o facă resă onorabilă și sinceră, pentru-că asta o reclamă onoarea națională, inte-ele poporului și mai mare interes de-acesta nu există.

Ar trebui răspândite ziare în cercu-cele mai largi. Ar trebui solicitată o ntrolă mai intensivă atât pe teren școlar și-bisericesc. Consistoarele împlinesc-și și ele mai prompt datorita, pentru-că ca așa vor merge trebile și mai departe evăr zic, socialiștii vor avea recoltă bo-ă. Despre datorințele ce incumbă presei năne mi-ar plăcea ocazionalmente să-mi un vederile mele.

Este evident că guvernul în opera sa maghiarisare respective de construire a statului maghiar independent se spriginește ne orașe pentru-că acolo își are funcțio-și la orașe locușii maghiarii mai Noț dincontră numai pe sate pe pro-ă ne putem sprigini, pentru-că acolo esc Românii în masse. Și totuși în ea cea mare satele acestea sunt pără-și lăstate singure. Unde vom căpeta speranța unu-și mai senin viitor? Personal nu ne putem duce între dênșii, și-l luminăm. Susținem pe banii strănși do-sudoarea noastră școale, și 45% a co-por nu cercetează școala. Ori dacă o stează, nu o face aceasta regulat și de regulă nu știe scrie și cetii. Aci numai litera, ziarul poate ajuta. Răspândite tre-buesc deci zărele române, cât mai ieftin.

Dacă vroom ca poporul să ne înțe-leagă atunci să ne și îngrijim că necon-tenit zi de zi să stee în contact spiritual cu noi — până și cel din urmă sêrac.

După terminarea instrucției din școala elementară să-l introducem continuativ așa zicend — pe tiner, în cetirea ziarului și a-l face să-și simtă lipsa oare-cum indispensa-bilă. Datorința presei este a da educație politică poporului.

Cu propagarea ideii cooperativei tre-bue să ne îngrijim ca produsele indu-striale ale poporului să se poată mai bine valora — și să nu îngrășăm burta ovreului din sat — ca în chipul acesta să ne eman-cipăm odată economiceste. Să nu întârziem cu acestea până atunci când socialiștii vor lua în mâinile lor poporul.

Prof.

† IOAN POPEA.

Fruntaș între dascălii români, Ioan Popea, care în curs de 35 de ani a încălzit inimile și a luminat mințile tinerelor ge-nerații, trecut-a și el, pe urma lui Dr. Daniil P. Barcianu, peste hotarele acestei lumi, împlinind rostul unei rodnice vieți.

Ca profesor la gimnasiul din Brașov, Ioan Popea, și-a împlinit rolul ca un ade-vărat apostol, crescând și instruind gene-rații după generații, în dragostea de neam și limbă, în cultul oamenilor mari al ne-mului nostru.

Ca scriitor, a lăsat scrieri de valoare, atât din punct de vedere pedagogic cât și din punct de vedere cultural general.

Cu inima cernită ne asociem la doliul jalnic al familiei a acestui stegar al culturii noastre naționale, căci pierdem pe un înțelept și blând părinte totți aceia, cari l-am cunoscut, glasul i-am ascultat sau scrisul povățuitor i-am cetit.

Să-l fie memoria eternă!

Trista veste a morții lui Ioan Popea s'a anunțat numeroșilor amici și stimatori prin următoarele:

IOAN POPEA,

profesor în pensiuie al gimnasiului român gr-or. din Brașov.

după o scurtă suferință a adormit în Dom-nul, împărțit cu Sfințele Taine, Marți la 1/14 Aprilie a. c., la 6½ ore dimineața în etate de 64 ani.

Rămășiile pământești ale neuitatului defunct, se vor transporta spre odihna vecinică în casa rece a cimitirului gr-or. din Groaveri, unde Joși la 3/16 Aprilie, 3 ore p. m., se va îndeplini serviciul cere-monial funebreal, despre-ce încunoștiințam pe toate rudeniile, amicii și cunoscuții.

Fie-i țărina ușoară și memoria bine-cuvântată!

Brașov, 1/14 Aprilie 1903.

Jahnică familie.

Corpul profesoral dela școalele medii gr-or. române din Brașov cu inima îndu-reată aduce la cunoștința tuturor amicilor și cunoscuților, că emeritulul coleg:

IOAN POPEA,

profesor gimnasial în pensiuie.

s'a mutat la cele eterne, azi Marți 1/14 Aprilie 1903, în etate de 64 ani, în al tre-lea an al retragerii sale din funcțiunea de profesor gimnasial, pe care o purtase timp de 35 de ani cu mare pricepere și nes-pusă abnegațiune.

Dumnezeu îndurării să-i facă parte de eternă odihnă în locașurile celor drepti.

Românii la Roma.

Românii, cari au plecat în vederea congresului latin care se ține zilele acestea, au intrat Marți în Roma.

Italianii, într'un transport de fraterni-tate, au hotărît să facă Românilor o pri-mire cât se poate de entusiastă, demnă de primirea făcută studenților italieni și mare-lui compositor Mascagni în București.

Presa italiană întreagă are articolele cele mai înflăcătoare la adresa Români-lor, și le adresează salutările cele mai căl-duroase.

Iată manifestul, care a fost lipit pe zidurile Romei pentru a entusiasma pe ce-tățenii și a-i îndemna să facă ovațiuni fra-ților români, cari vin să-și salute:

Românii,

„Îndată ce s'a svonit că în Roma se va ținea congresul latin, toată România care cugetă, simte și își aminteste, a fost în mișcare și, din elegantele și populatele orașe ca și din satele perdute prin munții Transilvaniei, au sburat la Roma, „magna parens”, salutări și urări.

„Măne, o falangă de trei sute de ro-mâni, făcând îndărăt drumul bătut de pă-rinții lor legionari pe cari împărțat Traian i-a condus la cucerirea patriei lor, rămasă încursul secolelor nobilă și neclintită stâncă a latinității în orientul Balcanic, va sosi aici sub conducerea lui Tocilescu, savantul archeolog, descoperitorul monumentelor romane din Dobrogea.

„Cetățeni ai Romei!

„Toți aceia, cari își amintesc de pri-mirea sârbătorească ce s'a făcut în România în timpul din urmă, senatorilor, deputa-ților și ziaristilor noștri, de ovațiunile neîn-trecute aduse geniului latin în persoana lui Mascagni, și de demonstrațiunile de entu-siasm delirant ale întregului popor român

care se grămădea în calea studenților noștri din Societatea „Corda Fratres”, nu vor lipsi d'a aduce și ei fraților români, la sosirea lor în Roma, mulțumirea inimii lor care nu uită și a grațitudinii lor.

D. Baccelli, ministrul agriculturii, in-dustriei și comerțului a dat un mare ban-chet, la „Termele lui Caracalla”.

Principele Colonna, primarul Romei, a invitat pe oaspeții Români la o recep-țiune diplomatică, Joul seara, în Campi-doglio.

NOUTĂȚI.

ARAD, 18 Aprilie n. 1903.

Tuturor cetitorilor noștri le poftim: „Sărbători fericite”.

Din cauza sf sârbători ale Paștilor, numărul proxim al foii noastre va apăre Mercuri la ameași.

Regele în comitatul Aradului.

Toamna asta înmăturile Radna-Lipova vor fi scena unor evenimente însemnate. Aici se vor ținea manevrele mari, la care va lua parte atât regele, cât și moștenitorul de tron. Nicolau Sztankovics, directorul căilor ferate din Arad, a și plecat deja la Lipova, ca să dispună pregătirile de lipsă.

Numire. Foia oficioasă publică numirea d-lui Emil Papp secretar de finanțe în Becicherecul-mare, de director substituit de finanțe în Deș. Dl Papp ajunge în această frumoasă poziție ridicat de emi-nentele sale calități și exemplară sîrguință, fiind în vîrstă destul de tineră.

Dl Popp este fiul Magnificenței Sale dlui Aron Papp, care pentru serviciile pre-state ca căpitan montan a fost decorat de Majestatea Sa cu ordinul Coroana de fer cl. III.

Așa se vede „așchia nu sare departe de butuc”.

Felicitările noastre.

Pentru „Hazánk”. Organul agrari-lor din Budapesta s'a supărat pe kossuthiști pentru articolul apărut în „Függetlenség” îl hă, rașiseră primredactorului nostru, nu vor pune candidat în contra lui Russu, ci l vor lăsa singur să se lupte cu contele Zselenszky.

Mercenarii dela „Hazánk” s'au supărat foc pentru aceasta. Debitează apoi cu baza-conii că primredactorul nostru la alegerile trecute s'a candidat în Nădlac și a căzut, ear în Șiria n'ar avea nici o șansă față de Zse-lenszky.

Cum ar și putea avea șanse față de un bărbat așa popular ca Zselenszky, cunoscut în cercul Șiriet cel puțin așa mult ca Li-Hung-Ciang din China.

D'apoi dacă așa om e contele Zselenszky de ce nu l-au ales în Lipova, unde și-a vîrsat în ciclul trecut cu găleata banii.

Klofac pe moarte. Festitul deputat bohem, care a desvolat o activitate mare și renumită pe timpul obstrucției din reichstagul austriac a căzut în tifos. Medicul zic, că morbul lui Klofac e foarte primejdios și poate să și moară. Înălăcratul naționalist ceh mînat de dorul de a cunoaște popoarele sud slave a întreprins o călătorie prin Balcan. De aici s'a reîntors cu boala de moarte.

— Slab conducător de cor. Din Fizeș primim vestea întristătoare, că corul bisericesc întemeiat cu atâtea jertfe, în urma neglijenței actualului conducător, a învățatorului local, dă mereu înderept.

Așa în Dumineca Floriilor, coriștii pe la mijlocul stîlbei au părăsit biserica, ca să deee serenăzi pe la oameni! — Fie ca aceste șiruri să contribuie la îndreptarea conducătorului.

Invățator de stat dispărut. Ioan Roman, învățator la școala orășenească din Șega a dispărut fără urme de Marția trecută. Eri a sosit din Mehadia o scrisoare adresată către inspectorul Millig, în care Roman recunoaște că a defraudat 60 cor. didactru și 70 cor. alți bani. Se roagă să nu fie urmărit, banii să se acopere prin rinderea mobilelor sale. — S'a ordonat însă procedu-rea criminală.

Din Bêtrâni. Romanul lui I. Slavici, care poartă acest titlu, a fost premiat de cătră Academia Română cu premiul Heliade Rădulescu de 5000 Lei.

Atragem atențiunea cititorilor noștri asupra anunțului firmei veche și cinstite din piața Aradului, a juvalierului Wein-

berger Ferencz, la care publicul își poate procura mai cu înlesnire și cu mai multa încredere exigentele de juvaere, oroloage, lanțe, inele de logodnă etc.

Firma cea mai solidă și mai conve-nabilă.

POȘTA REDACTIEI.

Mai multora. Scrisorile trimise la adresa particulară a primredactorului nostru Russu Șirianu vor trebui să-și aștepte re-solvirea până peste vre-o 2 săptămâni când se va rentoarce dl Russu din călătoria sa în Roma unde s'a dus să participe la con-gresul latin.

Nistor Flueraș și soții, Zărând. Jalba d-voastră în contra părintelui nu o putem publica. Dacă aveți dreptate, adresați-vă la Consistor. Foia trebuie să fie tot-deauna încercarea cea din urmă.

Pr. Bp. Vê mulțumim foarte mult.

ULTIME ȘTIRI.

Românii în Italia.

Roma, 14 Aprilie.

Sâmbătă dimineața a plecat din Bucu-rești un grup de 200 Români, sub condu-cerea dlui profesor universitar Gr. Tocilescu, pentru a lua parte la congresul latin ce se deschide mâine aici. Intre excursioniști sunt profesori universitari, profesori de liceu, profesoare, avocați, medici, ofițeri etc. Din statul ungar sunt: Dr. Aurel Novac, advocat în Biserica-Albă și Russu Șirianul.

Duminecă am ajuns la Budapesta, de unde am plecat îndată, la orele 8½, dimi-neauța spre Fiume, unde am sosit, cu tren separat, seara.

D'aici până la Ancona, marea fiind agitată de Siroco, ce bătuse cu o zi înainte, călătoria s'a făcut în condițiuni foarte grele. Mai toți s'au bolnăvit, unii reu de tot.

La Ancona ni-s'a făcut Luni seara o primire cum numai Italianii știu. Tot ora-șul, în frunte cu primarul și cu toți notabilii, ne aștepta la debarcader. Musica militară intona imnuri și strigăte entusiaste umpleau văzduhul s'au rostit discursuri de binevenire. Ne-am dus apoi cu toții la hotel „Roma”, unde ni-s'a oferit un banchet.

Seria toastelor a deschis-o cavalerul Luigi Dari, primarul orașului, un bărbat simpatic și entusiast, care ni-a bineventat nu numai în numele orașului acesta istoric, de unde au plecat odinioară spre cucerirea Daciei legiunile lui Traian, — dar în numele întregii Italii, care salută în Români pe cei mai dulci frați. N'am mai văzut așa entusiasm și emoții cum au fost cele deșteptate în noi de acești doi înfocați italieni.

La Roma am sosit ert dimineața la orele 7½. În gară ni-a bineventat contele Angelo de Gubernatis în fruntea unui co-mitet. Musica a intonat imnul românesc. Ne-au încuartirat apoi pe cei mai mulți la case particulare

Programul congresului:

Mercuri 2/15 Aprilie dimineața de-schiderea Congresului latin; după prînz visita monumentelor și muzeelor. Joi 3/16 Aprilie dimineața visita monumentelor și muzeelor, după prînz reprezentație în Teatrul Națio-nal în onoarea congresiștilor. Vineri 4/17 Aprilie visita (facultativă) la Tivoli sau vi-sita monumentelor și muzeelor. Sâmbătă 5/18 Aprilie visita monumentelor, catacombelor. Duminecă 6/19 Aprilie excursiune prin împregiurimile Romei (Campania). Duminecă 6/19 Aprilie ora 12 noaptea, plecarea spre Neapoli. Luni 7/20 Aprilie ora 7 dimineața sosirea la Neapoli, visita orașului. Marți 8/21 Aprilie Pompeji și înapoierea la Neapoli. Mercuri 9/22 Aprilie Muzeul. Ca-o-dimonte San-Martino. Vomero Posillipo. Joi 10/23 Aprilie Pozzuoli ora 11/20 noaptea plecarea din Neapoli pentru Florența.

Vineri 11/24 Aprilie ora 3 p. m sosirea la Florența, visita orașului. Sâmbătă 12/25 Aprilie Visita galeriilor. Palazzo Pitti. Palazzo Vecchio. Duomo. Santa-Maria No-vella. Santa-Croce. San-Marco ora 8.50 seara plecarea pentru Venetia. Duminecă 13/26 Aprilie 6 ore dim sosirea la Venetia. Visita orașului. San-Marco, Palatul ducal, galeriile, muzeul, Canal grande și expoziția. Luni 14/27 Aprilie ora 7 dim. plecarea pentru Fiume. Ora 6 seara sosirea la Fiume. Luni 14/27 Aprilie ora 8 seara plecarea pentru Budapesta. Marți 15/27 Aprilie di-mineața sosirea în Budapesta

Ici colea se va mai modifica dacă va cere trebuința.

Zidurile orașului sunt pline cu ape-turi în care Italianii sunt invitați să facă Românilor cea mai caldă primire.

Red. respons. Ioan Russu Șirianu.
Editor Aurel Popovici-Barcianu.

Nr. Telefon 432

MENU DE POSTUL-MARE.

Caviar de Orșova . . . Vin roșu Cabinet de a lui Gal.
 Rați vii . . .
 Rați, pești conservați . . . Vin roșu Lafit.
 Salată italiană . . . Sherry.
 Sardele, sardine . . . Risting.
 Toast Canapé . . . Vin Muscatela.
 Căciugă (feartă ori brută) . . . Vin Bakator.

Brânză proaspătă de primăvară din Brașov.

Șampanie Kleinoschegg-sec.
 Șampanie—Litke.

Caș și unt . . . Hubert Gentry.
 Mumm.
 Heidschik.
 Iroy.

Pentru Paști . . . Șuncă de Praga.

Se capătă în prăvălia de delicatose și în buffetul lui . . . 940 2-2

Záray Géza.

CARTOFI

albi și roșii, pe ales en gros și en detail
 942 2-4 trimite

Weisz Simon,

Arad, Tököl-tér Nr. 2/b.

Comandă primește Deutsch Samuel,
 expeditor. Telefon Nr. 290.

Spălătorie de albituri

și călcarea lor,

Arad, Strada Vesselényi Nr. 45.

Spel rufele să fie albe ca zăpada și caie strălucit gulere, manșete, precum și alte rufării. De asemenea și perdele.

933 9-25

Cu stimă

Véd. Lada Mihály.

VÉGH ISTVÁN,

tinchigiu de clădiri și lux,

ARAD, Boros Béni-tér Nr. 10.
 936 2-25 (Colțul străzii Nádor).

Primește ori-ce lucru de ornament, acoperirea cu tînichoa a clădirilor, turnurilor de biserică; mai de parte lucrări pentru introducerea apei, arangiarea odăilor de baie, a conducerii apei în bucătărie și la closet, repară țevile plesnite atât în loc, cât și în provincie, prețurile celea mai moderate, execuție promptă.

Haine pentru domni

cu preț excepțional de ieftin după cea mai modernă croitură

Arad, strada Szent-Pál Nr. 3.

(Vis-à-vis de cafeneaua Erdélyi)

Din stoffe indigenă și englezească. Executarea cu gust. Deasemenea fac ori-ce reparaturi cu preț avantajos. Rog spriginul onoratului public.

Cu distincție stimă:

937 2-50

Wolster Izsó,
 croitor bărbătesc.

Mă angajez la

CĂLCAT LUCIOS CA OGLINDA,

la case, sub condiții extra ordinar de avantajoase. 941 2-15

Cu stimă

D-na Prohaska Ferencz,
 Arad, Demeter utca 22.

SEIDEL OTTO,

fabricant de călului,

ARAD, Szabadság-tér Nr. 1

(îndărăt în curte).

Execut ori-ce fel de chipiu militar, postav financiar pentru pompieri, pentru preoți și civili, calitate bună, preț moderat. 935 3-80

LADICS PÁL,

ZUGRAT.

Arad, Strada Vesselényi Nr. 47.

Se recomandă onor. întreprinzătorilor de clădiri, precum și publicului mare, se angajează să execute ori-ce lucrare de acest jen.

Pe lângă prețurile cele mai avantajoase. 934 3-80

Primește deasemeni stîrpirea insectelor vătămătoare din locuințe.

LANCSÁRICS JÓZSEF

CIOBOTAR.

— Arad, strada Nagyvárad Nr. 3. —

primește toate lucrările, cari aparțin branșei sale, le efectuează după moda cea mai nouă, din materialul cel mai bun și pe lângă prețuri foarte moderate. 948 1-25

Nizuința lui e: ca prin lucrări conștiințioase să-și păstreze și pe viitor încrederea mușterilor săi.

Reparaturile se execută prompt și cu îngrijire.

949 1-30

PĂLĂRIERUL

MÁLY ALBERT

— ARAD, Piața Boros-Beni Nr. 8. —

Primește colorarea pălărilor de postav și paie, bărbătești și femești; asemenea curățirea și transformarea lor după moda cea mai nouă. Călcarea cilindrului, transformările le efectuează cu preț prompt.

Se primesc comande și din provincie.

De vânzare

o moară de ulei Moara consă din două prese duple de turte, 2 cilindre. 1 prăjitor sistem nou, și toate ce se țin de o moară. Totul sistem nou și bun. În moară se poate ușor introduce puterea apei, ev. de cal. Mai multe detalii se pot afla la oficiul de poștă și telegraf în Otlaca, unde se pot vedea și piesele. 950 1-3

Spre binevoitoarea atențiune!

Am onoare a Vă încunoștința, că am deschis în Arad, strada Dedák Ferencz Nr. 24 vis-à-vis de biserica reformată, un institut de

lithographie, cyncographie și autographie.

Efectueșc tot felul de lucrări cari se țin de aceste branșe, precum: cărți de vizită, de adrese, bilete de logodnă și cununie, invitări, vignete capete de scrisori, placate (afișe), note, blanchete, caete de caligrafie, de desemn peisage, atestate diplome, acții libele de depunere și tot felul de lucrări artistice și în culori etc. etc. Prețuri moderate.

Asigurându-Vă, că 'mi voi da toată silința, să îndeplinesc lucrările primite cu cea mai mare punctualitate și promptitudine, conform gustului și dorinței, Vă rog să binevoiți a mă onora și sprijini cu prețuitele D.-Voastre comande.

Cu toată stima:

PETRU SIMTION,
 proprietar de lithographie.

Dulapuri de gheață

= de cea mai perfectă construcție se pot căpăta la =

SZABÓ ALBERT,

Arad, Aczél Péter-utca Nr. 1

(vis-à-vis de intrarea teatrului)

Sticlărie, porcelan, materie de electricitate, corpuri luminoase de petrol, recușite de bucătărie, argintării de China și articole de lux în mare asortiment. 947 1-

Serviciu prompt.

Telefon Nr. 239.

Cele mai solide prețuri!!

Cel mai solide prețuri!!

Fondat în 1874.

Weinberger Ferencz,

Juvallier.

Arad, Piața Andrassy, (Edificiul „Központi Szálloda“).

Juvaere, articole de aur, brillante și mare asortiment de ceasornice. Inele de logodnă, lanțe lungi de aur pentru femei, lanțe de bărbat și oficeri. Cercei și inele de brillant, ace de cravată, broșe. Tacâmuri de argint în mare asortiment pentru 6-12 persoane, în prețurile cele mai moderate. Service de argint pentru licoruri și mocca, casete de zahăr, girandola, recușite de botez. Cadouri ocazionale de nuntă. Cel mai mare stabiliment de ceasornicare: de aur, argint, tulla, nickel. Atelier de prima ordine de construcții și reparaturi. Solid, grabnic și punctual.

Inele de logodne pline și bătute dela 5 coroane în sus.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 439.

Noutăți!! Noutăți!! Noutăți!!!

P. T.

Imi iau voia a aduce la cunoștința M. On. Public, că în Arad, piața Szent-Péter N-rul 4 (în casa d'odinioară alui Pavisits) am deschis un

Institut de curățire chimică și văpsire de postavuri.

Întru toate corăpunșător recerînțelor mele. L'am aranjat în așa mod încât voi putea satisface și celor mai mari pretenții. Curătesc pe cale chimică, după sistemul cel mai nou, haine de bărbăți, femei și copii, apoi perdele, postavuri de mobile, broderii și parisolarii, precum și curățirea și văpsirea (în culori după plac) a tot felul de stoffe, — pe lângă prețuri prea avantajoase.

Apelând la binevoitorul concurs al M. Onor. public,

semnez cu deosebită stimă:

951 1-25

SAMUIL FRIED.

Pentru toate afacerile ce se ivesc cu ocaziunea mutărilor am onoare a atrage atențiunea onor. public asupra lucrărilor de ori-ce ram de

Tapiserie și decorațiune

ce le efectueșc în atelierul meu în Arad, în strada Vörösmarthy Nr. 3, vis-a-vis de teatru.

Unde pentru prețurile cele mai moderate efectueșc precis

Lucrări noue și reparări,

precum și îmbrăcarea meselor de biliard.

Cu deosebită stimă:

UHERECZKY GÉZA,

952 1-50

tapezier și decrator.